

Oslo kommune
Kommunerevisjonen

Rapport 16/2013

Forvaltning av utplasserte kunstverk

2013

Kommunerevisjonen - integritet og verdiskaping

Publikasjoner fra Kommunerevisjonen i 2013

- Rapport 01/2013 Internkontroll med anskaffelsesområdet i Ruter AS**
- Rapport 02/2013 Internkontroll i- og rundt enkelte IT-systemer. Samlerapport 2012**
- Rapport 03/2013 Ulike undersøkelser i regnskapsrevisjonen. Samlerapport 2012**
- Rapport 04/2013 Barneverntjenestenes håndtering av meldinger fra Oslo Krisesenter i 2011**
- Rapport 05/2013 Informasjonssikkerhet i Vann- og avløpsetaten (unntatt offentlighet)**
- Rapport 06/2013 Eierskapskontroll i Kollektivtransport-produksjon AS 2010-2012**
- Rapport 07/2013 Oslo kommunes saksbehandling i Lindebergsakene**
- Rapport 08/2013 Eierskapskontroll i Oslo Vognselskap AS 2010-2012**
- Rapport 09/2013 Oslo kommunes oppfølging av berørte etter 22.07.2011**
- Rapport 10/2013 Sosialtjenestens forvaltning av klientmidler**
- Rapport 11/2013 Kvalitet i barnehage - Jettegryta barnehage i Bydel Søndre Nordstrand**
- Rapport 12/2013 Bydelsutvalgenes tilsyn - forståelse, organisering og rapportering**
- Rapport 13/2013 Bymiljøetatens kontroll og oppfølging av veinettet**
- Rapport 14/2013 Ivaretagelse av miljøkrav til nye barnehage- og skolebygg**
- Rapport 15/2013 Anskaffelser i Undervisningsbygg Oslo KF**

For mer informasjon om Kommunerevisjonen og våre rapporter se www.krv.oslo.kommune.no

Forord

Denne rapporten er et resultat av en utvidet oppfølgingsundersøkelse etter rapport 4/2008 *Forvaltning av utplassert kunst*. Undersøkelsen er forankret i kontrollutvalgets vedtak av 18.06.2013 (sak 67), og tilhører fokusområdet *Virksomhetsstyring og investeringskontroll*, jf. bystyrets vedtak om *Overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon* av 13.06.2012 (sak 165).

Forvaltningsrevisjon er en lovpålagt oppgave for Oslo kommune etter kommuneloven av 25. september 1992 med endringer av 12. desember 2003. Formålet med forvaltningsrevisjon er nedfelt i kommuneloven §77 nr. 4 som har følgende ordlyd:

“Kontrollutvalget skal påse at kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte. Kontrollutvalget skal videre påse at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak, og at det blir gjennomført systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger (forvaltningsrevisjon).”

Forvaltningsrevisjon i Oslo kommune gjennomføres iht. gjeldende standard for forvaltningsrevisjon i kommuner og fylkeskommuner i Norge (RSK 001).

Prosjektet er gjennomført av førsterevisor Mathias Brynildsen Reinar (prosjektleder) og revisjonsrådgiver Cecilie Karlsen.

Vi vil takke Kulturetaten og de undersøkte virksomhetene for nødvendig bistand i løpet av prosjektet.

03.12.2013

Lars Normann Mikkelsen
avdelingsdirektør

Mathias Brynildsen Reinar
prosjektleder

Innhold

Hovedbudskap	5
Sammendrag	5
1. Innledning.....	9
1.1 Tidligere undersøkelser om utplassert kunst.....	9
1.1.1 Rapport 4/2008 <i>Forvaltning av utplassert kunst</i>	9
1.1.2 Oppfølgingsundersøkelse etter rapport 4/2008	10
1.2 Denne undersøkelsens formål og problemstilling.....	11
1.3 Avgrensninger	12
1.4 Revisjonskriterier	12
1.5 Undersøkelsesopplegg.....	12
1.6 Rapportens oppbygging.....	13
2. Kulturetatens forvaltning av utplasserte kunstverk.....	14
2.1 Oversikt over utplasserte kunstverk	15
2.1.1 Revisjonskriterium	15
2.1.2 Faktabeskrivelse	15
2.1.3 Vurdering.....	16
2.2 Avklaring av kunstverkenes eierforhold.....	16
2.2.1 Revisjonskriterium	16
2.2.2 Faktabeskrivelse	16
2.2.3 Vurdering.....	16
2.3 Rapportering i årsberetningen	17
2.3.1 Revisjonskriterium	17
2.3.2 Faktabeskrivelse	17
2.3.3 Vurdering.....	17
3. Virksomhetenes forvaltning av utplasserte kunstverk.....	18
3.1 Virksomhetenes rapportering i årsberetningene for 2012	18
3.1.1 Revisjonskriterium	18
3.1.2 Faktabeskrivelse	18
3.1.3 Vurdering.....	18
3.2 Oversikt over og kontroll med kunstverk.....	19
3.2.1 Skriftlig oversikt over kunstverk.....	19
3.2.2 Oppdaterte og detaljerte oversikter	20
3.2.3 Kontroll med kunstverk.....	22
3.2.4 Merking av kunstverk.....	23
3.3 Endringer og kontakt med Kulturetaten	24
3.3.1 Flytting av kunstverk.....	24
3.3.2 Kunstverk som lagres	24
3.3.3 Kostnader knyttet til tilbakelevering	25
3.3.4 Utlån til tredjepart	25
3.3.5 Erverv av kunstverk	26
3.3.6 Skader og vedlikehold.....	26
3.3.7 Lokale endringer i kunstverkets omgivelse.....	28

3.3.8	Kassasjon.....	29
3.3.9	Tyveri og andre tap.....	29
4.	Oppsummering, konklusjon og anbefalinger	31
4.1	Oppsummering av sentrale vurderinger	31
4.2	Konklusjon	31
4.3	Anbefalinger.....	32
5.	Mottatte uttalelser og Kommunerevisjonens vurdering	33
5.1	Byrådsavdeling for kultur og næring	33
5.2	Kulturetaten.....	33
5.3	Øvrige virksomheter og respektive byrådsavdelinger.....	34
5.4	Kommunerevisjonens vurdering av mottatte uttalelser.....	35
	Referanser	37
	Tabelloversikt.....	38
	Vedlegg 1: Metode.....	39
	Vedlegg 2: Revisjonskriterier: Instruks for forvaltning av kunstverk i Oslo kommunes virksomheter	43
	Vedlegg 3: Uttalelser til rapporten	47

Hovedbudskap

Kunstverk som befinner seg utenfor museene, ute i de enkelte bydeler, etater og foretak, utgjør betydelige verdier, kunstnerisk og økonomisk. Kommunerevisjonen har undersøkt om Oslo kommunes instruks for forvaltning av kunstverk etterleveres i kommunens virksomheter.

Undersøkelsen viste at forvaltningen av utplasserte kunstverk i 2013 på noen områder hadde blitt bedre siden 2008, da Kommunerevisjonen sist undersøkte dette. Det var samtidig fortsatt til dels store mangler og forbedringsmuligheter. Dette gjaldt både for Kulturetaten og en rekke av de undersøkte virksomhetene.

Det var samlet sett ikke tilfredsstillende forvaltning av kunstverk utenfor museene i Oslo kommune, herunder oversikt over eller kontroll med kunstverkene. Dette medførte blant annet at kunstverk kunne gå tapt uten at det ble registrert.

Sammendrag

Oslo kommune har en betydelig mengde kunstverk som representerer store verdier. Kommunens kunstsamlinger omfatter blant annet ca. 18 000 kunstverk som befinner seg utenfor museene, ute i de enkelte virksomhetene. Disse kunstverkene omfatter både flyttbar og veggfast kunst, inkludert grafiske trykk, malerier, foto, tekstil og skulpturer.

Bystyret vedtok 27.08.2003 (sak 251) *Instruks for forvaltning av kunstverk i Oslo kommunes virksomheter*. Denne ble med hjemmel i pkt. 2 i bystyrets vedtak revidert av byrådet 03.06.2004 (sak 1179). Gjeldende instruks er hjemlet i rundskriv 6/2005 (se vedlegg 2). Instruksens formål er å sikre at kommunens kunstverk tas hånd om på en betryggende måte og vises fram til glede for publikum og kommunens ansatte. Dersom instruksen følges av alle virksomheter utgjør den et internkontrollsystem som kan bidra til god forvaltning av utplasserte kunstverk i

Oslo kommune.

Kommunerevisjonen har i denne utvidete oppfølgingsundersøkelsen etter rapport 4/2008 *Forvaltning av utplassert kunst* på nytt vurdert om instruks etterleveres i Kulturetaten og et utvalg virksomheter. Undersøkelsen ble vedtatt gjennomført av kontrollutvalget 18.06.2013 (sak 67).

Følgende problemstilling er undersøkt:

- Etterleveres gjeldende instruks for forvaltning av kunstverk i Oslo kommunes virksomheter?

Undersøkelsesopplegg

Prosjektet ble gjennomført høsten 2013 med datainnsamling i perioden august til oktober. Hoveddelen av undersøkelsen er rettet mot 20 kommunale virksomheter under byrådsavdelingene (av totalt 46), i tillegg til Kulturetaten. Utvalget består av ti bydeler, åtte etater og to kommunale foretak. Utvelgelsen er dels gjort blant virksomhetene som undersøkelsen i 2008 viste at hadde stort rom for forbedring i sin forvaltning av utplasserte kunstverk, og dels på bakgrunn av virksomhetenes rapportering om kunstverk i årsberetningene.

Kommunerevisjonen sendte ut en elektronisk spørreundersøkelse til de 20 utvalgte virksomhetene. Spørsmålene i spørreundersøkelsen omhandlet perioden fra 01.01.2011 og til undersøkelsestidspunktet, høsten 2013. Kommunerevisjonen gjennomførte også intervjuer med representanter fra Kulturetaten og gjennomgikk ulike typer dokumentasjon.

Kommunerevisjonen har i tillegg gjennomgått rapporteringen om kunstverk i årsberetningene for samtlige 46 virksomheter som utarbeidet slike for 2012.

Kommunerevisjonen har i den grad det har vært mulig og hensiktsmessig, sammenlignet resultatene fra denne undersøkelsen med resultatene fra 2008.

Sentrale funn og vurderinger

Undersøkelsen viste at Kulturetaten hadde iverksatt flere tiltak for å forbedre forvaltningen av utplasserte kunstverk, deriblant anskaffelse av ny kunstverkdatabase og styrket bemanning. Høsten 2013 ble det igangsatt et prosjekt for å gjennomgå de flyttbare kunstverkene i samlingen.

Når det gjelder forvaltningen av kunstverk i de 20 virksomhetene som var omfattet av denne undersøkelsen, ser Kommunerevisjon det som positivt

- at 90 prosent av virksomhetene hadde et dokument som skulle gi skriftlig oversikt over kunstverk de forvaltet, og
- at åtte av virksomhetene som ikke hadde et slikt dokument i 2008, hadde dette i 2013.

Disse dokumentene inneholdt på flere vesentlige punkter informasjon om kunstverkene i tråd med instruksens krav. Videre vil Kommunerevisjonen trekke fram som positivt det arbeidet Undervisningsbygg Oslo KF hadde igangsatt for å kartlegge bygningsintegreerte kunstverk i skolebygg.

Kommunerevisjonen vurderer følgende mangler som de viktigste avdekket i denne undersøkelsen:

- Kulturetaten hadde fortsatt ikke et fullstendig og oppdatert register over alle kunstverk utenfor museene. For mange av virksomhetene medførte dette at det blant annet ikke var mulig å si hvor mange kunstverk de forvaltet.
- Kulturetaten hadde i 2013 fortsatt ikke gjennomført flere av de tiltakene som ble varslet i 2009 basert på Kommunerevisjonens rapport 4/2008. Dette inkluderte blant annet utarbeidelse av

revidert instruks, en felles standardprosedyre for alle virksomheter i tråd med instruksens, nye låneavtaler og informasjonsopplegg til virksomhetene.

- En rekke av de undersøkte virksomhetenes oversikt over og kontroll med kunstverk var fortsatt for svak, og oppfylte på flere punkter ikke instruksens krav. 2 virksomheter som hadde lånt kunstverk fra Kulturetaten, var ikke klar over dette. 8 av 18 virksomheter svarte at de ikke gjennomførte årlig kontroll av kunstverkene. Bare 6 av dem som svarte at de gjennomførte årlig kontroll, dokumenterte kontrollaktivitetene i form av datering.
- Undersøkelsen viste at ikke alle virksomheter meldte fra til Kulturetaten om endringer ved kunstverkene, slik de skulle.
- Som i 2008 svarte flere av respondentene «vet ikke» på en del av spørsmålene i spørreundersøkelsen. Dette kan tyde på svakheter i kontrollen med og oversikten over kunstverkene i virksomhetene, og/eller at instruksens forvaltning av kunstverk ikke var tilfredsstillende implementert og etterlevd.

Anbefalinger

Kommunerevisjonen anbefaler at byråden for kultur og næring sikrer at tiltak for å skaffe kommunen oversikt over og kontroll med utplasserte kunstverk prioriteres og gjennomføres, herunder vurderer behovet for å justere instruksens forvaltning av kunstverk i Oslo kommunes virksomheter.

Kommunerevisjonen viser til tiltakene Kulturetaten har igangsatt for å forbedre forvaltningen av utplasserte kunstverk i Oslo kommune, deriblant utarbeidelse av forslag til revidert instruks, låneavtaler mellom Kulturetaten og virksomhetene og det igangsatte prosjektet for å gjennomgå den utplasserte «løskunsten». Kommunerevisjonen anbefaler at Kulturetaten

- prioriterer og gjennomfører disse tiltakene i

- henhold til en nærmere angitt tidsplan
- vurderer ytterligere tiltak både når det gjelder etatens oversikt over og kontroll med kommunalt eide kunstverk og med hensyn til forvaltningen av disse

Mottatte uttalelser

Rapporten ble sendt til uttalelse til byråden for kultur og næring og Kulturetaten. De 20 virksomhetene og deres respektive byråder fikk rapporten til orientering, med mulighet til å avgi uttalelse. Kommunerevisjonen mottok uttalelser til rapporten fra Byrådsavdeling for kultur og næring og Kulturetaten, samt fra fire virksomheter og to byrådsavdelinger. Uttalelsene følger som trykte vedlegg.

Byrådsavdeling for kultur og næring skriver at den i hovedsak slutter seg til rapportens anbefalinger og at den vil videreføre arbeidet med mål om god forvaltning av utplassert kunst. Byrådsavdelingen skriver at den vil følge opp rapporten overfor Kulturetaten og andre byrådsavdelinger, samt at den vil gjennomgå instruksene i løpet av 2014.

Kulturetaten skriver blant annet at manglene og svakhetene som rapporten peker på, stemmer med etatens egne erfaringer med etterlevelse av instruksene. Etaten viser til flere tiltak som allerede er eller vil bli iverksatt.

1. Innledning

I denne undersøkelsen har Kommunerevisjonen på nytt sett på forvaltningen av utplasserte kunstverk i Oslo kommune.

Oslo kommune har et betydelig antall kunstverk som representerer store verdier, så vel kunstnerisk som økonomisk. Kommunens kunstsamlinger omfatter blant annet ca. 18 000 kunstverk som befinner seg utenfor museene, ute i de enkelte virksomhetene. Disse kunstverkene omfatter både flyttbar og veggfast kunst, inkludert grafiske trykk, malerier, foto, tekstil og skulpturer. Kunstverkene inngår i en utlånsordning administrert av Kunst i Oslo under Kulturetaten.

Bystyret vedtok 27.08.2003 (sak 251) *Instruks for forvaltning av kunstverk i Oslo kommunes virksomheter*. Formålet til instruksen er å sikre at kommunens kunstverk tas hånd om på en betryggende måte og vises fram til glede for publikum og kommunens ansatte. Instruksen gjelder alle kommunale virksomheter, også kommunale foretak, slik byrådet presiserte i byrådssak 1179/04 om endringer i instruksen. Gjeldende instruks er hjemlet i rundskriv 6/2005 (se vedlegg 2). Instruksen inneholder krav både til Kulturetaten, som har det overordnede ansvaret for oversikt over og kontroll med kunstverkene i virksomhetene, og til virksomhetene, som har et selvstendig ansvar for å ha oversikt over og kontroll med kunstverkene hos seg.

Dersom kommunens instruks følges av alle virksomheter utgjør den et internkontrollsystem som kan bidra til god forvaltning av utplasserte kunstverk i Oslo kommune. Manglende etterlevelse av instruksen innebærer risiko for at kunstverk ikke forvaltes på en god måte, og øker faren for at betydelige verdier, kunstnerisk og økonomisk, kan gå tapt.

1.1 Tidligere undersøkelser om utplassert kunst

1.1.1 Rapport 4/2008 *Forvaltning av utplassert kunst*

Kommunerevisjonen gjennomførte i 2008 en revisjon av forvaltningen av den utplasserte kunsten i Oslo kommune. Undersøkelsen resulterte i rapport 4/2008 *Forvaltning av utplassert kunst: Rutiner og tiltak for å sikre Oslo kommunes kunst utenfor museene*.

Problemstillingen for undersøkelsen i 2008 var hvorvidt virksomhetene i Oslo kommune etterlevde bystyrets vedtatte instruks for forvaltning av utplassert kunst. Undersøkelsen omfattet 50 virksomheter, det vi så godt som samtlige bydeler, etater og foretak.

Undersøkelsen avdekket avvik på så godt som alle punktene i instruksen:

- Samlet sett var forvaltningen av Oslo kommunes kunst utenfor museene ikke tilfredsstillende.
- Det var svakheter i oversikt over og kontroll med kunstverk både i virksomhetene som forvaltet kunsten, og i Kulturetaten som hadde det overordnede forvaltningsansvaret.

Kommunerevisjonen ga anbefalinger til Kulturetaten og til samtlige virksomheter. Kulturetaten og noen virksomheter varslet tiltak på bakgrunn av rapporten.

Politisk behandling av rapport 4/2008

Kontrollutvalget behandlet rapporten og fattet følgende vedtak 29.04.2008 (sak 33):

Kontrollutvalget merker seg Kommunerevisjonens konklusjoner i rapport 4/2008:

- at undersøkelsen har avdekket omfattende avvik fra så godt som alle punkter i instruksen og
- at Kommunerevisjonen konkluderer med at virksomhetenes forvaltning ikke er tilfredsstillende, og
- at det er avdekket at forvaltningen av veggfast kunst og skulpturer i Oslo kommunes bygg bør kontrolleres.

Kontrollutvalget ser med bekymring på at undersøkelsen har avdekket omfattende svakheter i etterlevelsen av bystyrets instruks for forvaltning av utplassert kunst.

Til sammen 32 virksomheter har ikke meldt relevante tiltak i høringsuttalelser til rapporten. Kontrollutvalget forutsetter at alle bydeler, etater og foretak gjennomgår sin forvaltning og undersøker forbedringsmuligheter i tråd med anbefalingene.

Kontrollutvalget tar for øvrig Kommunerevisjonens rapport 4/2008 *Forvaltning av utplassert kunst* til orientering. Saken sendes kultur- og utdanningskomiteen.

Kultur- og utdanningskomiteen behandlet rapporten 10.09.2008 (sak 66), og avga følgende innstilling til bystyret:

Bystyret tar Kommunerevisjonens rapport 4/2008 - Forvaltning av utplassert kunst til orientering og slutter seg til kontrollutvalgets vurderinger.

Bystyret ber byrådet gi kultur- og utdanningskomiteen tilbakemelding om oppfølgingen av rapporten og effekten av iverksatte tiltak i løpet av 2009.

Komiteen avga i tillegg følgende merknader:

Komiteen mener det er alvorlig at Kommunerevisjonens kontrollrapport 4/2008 viser omfattende mangler, knyttet til forvaltningen av kommunens kunstsamlinger. Bystyrets instruks for forvaltning av utplassert kunst er ikke fulgt godt nok opp, og rapporten avdekker mange svakheter.

Komiteen slutter seg til kontrollutvalgets vurderinger og konklusjoner og ber byrådet følge opp ansvarlige etater, slik at forvaltningen av kommunens kunstskatter blir ivaretatt på en god og forsvarlig måte.

Bystyret vedtok enstemmig kultur- og utdanningskomiteens innstilling 24.09.2008 (sak 345).

Byrådets tilbakemelding til kultur- og utdanningskomiteen

Byrådet for kultur og utdanning ga tilbakemelding til kultur- og utdanningskomiteen om sin oppfølging og iverksatte tiltak etter rapport 4/2008 i notat K-43/2009 av 30.12.2009. I notatet ble det blant annet redegjort for anskaffelsen av ny kunstverk-database, utarbeidelse av revidert instruks og utarbeidelse av et informasjonsopplegg for å tydeliggjøre virksomhetenes ansvar. Kultur- og utdanningskomiteen tok notatet til orientering i møte 13.01.2010 (sak 2).

1.1.2 Oppfølgingsundersøkelse etter rapport 4/2008

Kontrollutvalget vedtok 26.01.2010 (sak 5) at det skulle gjennomføres en oppfølgingsundersøkelse etter rapport 4/2008.

Undersøkelsen var rettet mot Kulturetatens oppfølging av rapporten, og var begrenset til å gjennomgå redegjørelsen til byrådet for kultur og utdanning i notat K-43/2009, samt dokumentasjonen som Byrådsavdeling for kultur og utdanning oversendte til Kommunerevisjonen, blant annet Kulturetatens statusrapporteringer til byrådsavdelingen om iverksatte tiltak.

Det kom blant annet fram i oppfølgingsundersøkelsen at det ville bli utarbeidet en felles standardprosedyre for alle virksomhetene i tråd med instruksens føringer. Denne ville bli implementert i 2010. Videre kom det fram at en ny avtale mellom etaten og låntakerne, som skulle gjelde for alle nye utplasseringer

av kunst, skulle fullføres i løpet av 2010. Arbeidet med å implementere den nye kunstverksdatabasen og konvertere data fra den gamle til den nye databasen, skulle etter planen ferdigstilles i 2010. Kulturetaten skulle også utforme et informasjonsopplegg vedrørende instruksen, som etaten skulle implementere i løpet av 2011.

Kommunerevisjonen hadde følgende vurdering av status for de varslede tiltakene:

Oppfølgingsundersøkelsen viser at Kulturetaten har iverksatt og planlegger iverksetting av flere tiltak i tråd med det etaten varslet i uttalelsen til rapport 4/2008 *Forvaltning av utplassert kunst*. Sammenligning av rapporteringene i årsberetningene med registreringene i databasen, innkjøp av ny kunstverksdatabase og utarbeidelse av skjema for innrapportering i årsberetningene er sentrale tiltak under gjennomføring eller som er planlagt gjennomført. Tiltakene vil kunne bidra til at Oslo kommunes utplasserte kunst blir forvaltet i tråd med instruksen vedtatt av bystyret.

Etter Kommunerevisjonens vurdering er det gjort viktig arbeid på dette området etter avgivelsen av rapport 4/2008. Ettersom flere av tiltakene foreløpig ikke er implementert, er det likevel for tidlig å si noe om den samlede effekten av tiltakene.

Politisk behandling av oppfølgingsundersøkelsen fra 2010

Kontrollutvalget behandlet saken og fattet følgende vedtak 26.08.2010 (sak 61):

Kommunerevisjonens oppfølging av rapport 4/2008 *Forvaltning av utplassert kunst* viser at Kulturetaten har iverksatt flere tiltak og har planlagt å gjennomføre ytterligere, for å bote på svakhetene som ble påpekt i rapport 4/2008.

Kontrollutvalget konstaterer at mye arbeid gjenstår før etterlevelse av kommunens instruks om forvaltning av kunst i Oslo kommunes virksomheter er sikret, og understreker betydningen av at arbeidet gis prioritet også fremover.

Kontrollutvalget ber Kommunerevisjonen vurdere om det bør gjennomføres en utvidet oppfølging av rapport 4/2008 når det utarbeides sak til utvalget med forslag til nye forvaltningsrevisjoner i første halvår 2012.

Saken sendes kultur- og utdanningskomiteen.

Kultur- og utdanningskomiteen sluttet seg til kontrollutvalgets vurderinger i møte 13.10.2010 (sak 64).

Igangsettelse av en utvidet oppfølgingsundersøkelse etter rapport 4/2008

Kommunerevisjonen ønsket å avvende igangsettelsen av en utvidet oppfølgingsundersøkelse til byrådets varslede strategi for det visuelle kunstfeltet ble lagt fram for bystyret, noe som etter planen skulle gjøres innen utgangen av 2012. I notat av 11.03.2013 til kultur- og utdanningskomiteen (jf. komiteens sak 41/13), informerte byråden for kultur og næring om at byrådet vurderte å integrere strategien for det visuelle kunstfeltet i arbeidet med en strategi for kultur og næring. Kommunerevisjonen så at dette kunne ta noe tid, og foreslo derfor at en utvidet oppfølgingsundersøkelse kunne igangsettes høsten 2013. Kontrollutvalget sluttet seg til Kommunerevisjonens forslag i møte 18.06.2013 (sak 67).

1.2 Denne undersøkelsens formål og problemstilling

Formålet med undersøkelsen er å bidra til god forvaltning av utplasserte kunstverk i Oslo kommunes virksomheter.

Følgende problemstilling er undersøkt:

- Etterleves gjeldende instruks for forvaltning av kunstverk i Oslo kommunes virksomheter?

1.3 Avgrensninger

Hoveddelen av denne undersøkelsen er rettet mot 20 kommunale virksomheter under byrådsavdelingene (av totalt 46), i tillegg til Kulturetaten. Utvalget består av ti bydeler, åtte etater og to kommunale foretak. Utvelgelsen er dels gjort blant virksomhetene som undersøkelsen i 2008 viste at hadde stort rom for forbedring i sin forvaltning av utplasserte kunstverk, og dels på bakgrunn av virksomhetenes rapportering om kunstverk i årsberetningene. Vi har i tillegg diskutert utvalget med Kulturetaten i en innledende fase av prosjektperioden. En oversikt over hvilke virksomheter som er med i undersøkelsen, finnes i metodevedlegget.

Kommunalt eide aksjeselskap omfattes ikke av instruksene om utplasserte kunstverk, og dermed heller ikke av undersøkelsen.

Som beskrevet i punkt 2.1 nedenfor, har det vært problemer med kunstverkdatabasen Kulturetaten anskaffet i 2010. Kommunerevisjonen har i denne undersøkelsen ikke sett nærmere på årsaker til problemer med databasen. Vi har ikke vurdert anskaffelsen av kunstverkdatabasen, verken om den skjedde i henhold til anskaffelsesregelverket eller om funksjonalitet og kvalitet var tilfredsstillende.

1.4 Revisjonskriterier

Revisjonskriteriene utgjør den målestokken som ligger til grunn for Kommunerevisjonens vurderinger. Revisjonskriteriene er utledet fra *Instruks for forvaltning av kunstverk i Oslo kommunes virksomheter*; jf. bystyrets vedtak 27.08.2003 (sak 251). Revisjonskriteriene presenteres sammen med fakta og vurderinger i kapittel 2 og 3. Instruksene i sin helhet følger i vedlegg 2.

1.5 Undersøkelsesopplegg

Datainnsamlingen er gjennomført i perioden august til oktober 2013. Vi har gjennomført

intervjuer med representanter fra Kulturetaten, og har i tillegg gjennomgått Kulturetaten sine oversikter over utplasserte kunstverk for en del av virksomhetene. Av grunner vi kommer inn på i punkt 2.1 var det svært tids- og ressurskrevende for Kulturetaten å produsere oversikter over utplasserte kunstverk. Kommunerevisjonen tok derfor utgangspunkt i Kulturetaten sine oversikter for 13 av de 20 virksomhetene.

For den delen av undersøkelsen som gjelder forvaltningen av kunstverkene i virksomhetene, sendte vi i midten av september 2013 ut en elektronisk spørreundersøkelse til de 20 utvalgte virksomhetene. Spørsmålene i spørreundersøkelsen omhandlet perioden fra 01.01.2011 og til undersøkelsestidspunktet, høsten 2013.¹ Vi ba også om å få tilsendt oversikter over utplasserte kunstverk fra disse virksomhetene. Kommunerevisjonen har i tillegg til dette gjennomgått rapporteringen om kunstverk i årsberetningene for samtlige 46 virksomheter som utarbeidet slike for 2012.

Når vi underveis i rapporten viser til Kulturetaten sine erfaringer og inntrykk av virksomhetenes forvaltning av utplasserte kunstverk, er dette ikke knyttet spesifikt til de 20 virksomhetene som er omfattet av denne undersøkelsen.

Denne undersøkelsen er i stor grad gjennomført på samme måte som Kommunerevisjonens undersøkelse i 2008. Underveis i rapporten vises det derfor til hvordan status var i 2008 på de ulike områdene. Undersøkelsen i 2008 var rettet mot så godt som samtlige av kommunens daværende virksomheter (50), mens vi nå altså har tatt utgangspunkt i 20 virksomheter, hvorav mange i 2008 ble vurdert til å ha stort rom for forbedring. Ved sammenligning av resultatene fra 2008 med 2013 må det tas hensyn til at

¹ Denne perioden ble valgt blant annet på grunn av etableringer og omorganiseringer hos noen av de utvalgte virksomhetene.

utvalgene var forskjellige. Kommunerevisjonen har underveis i rapporten sammenlignet resultatene der dette har latt seg gjøre.

Se vedlegg 1 for utfyllende informasjon om prosjektets metode.

1.6 Rapportens oppbygging

Kapittel 2 innledes med en redegjørelse av arbeid og tiltak som er igangsatt i Kulturetaten, før vi presenterer revisjonskriterier, fakta og vurderinger knyttet til Kulturetatens forvaltningsansvar. I kapittel 3 presenterer vi revisjonskriterier, fakta og vurderinger knyttet til virksomhetenes forvaltning av kunstverkene. Kapittel 4 inneholder Kommunerevisjonens oppsummering, konklusjon og anbefaling. I kapittel 5 redegjøres for uttalelser til rapporten.

2. Kulturetatens forvaltning av utplasserte kunstverk

I Kulturetaten ivaretar Avdeling kunst, ved seksjonen Kunst i Oslo, det overordnede ansvaret for forvaltningen av Oslo kommunes kunst utenfor Munch-, Stenersen- og Vigeland-museet. Samlingen omfatter ca. 18 000 kunstverk som befinner seg i kommunale bygg og institusjoner, i offentlige rom og på kontorer. Dette omfatter utendørskunsten (skulpturer, minnesmerker og fontener med kunstnerisk utforming), bygningsintegrerte utsmykninger og den såkalte «løskunsten» (malerier, tekstilarbeider, kunstverk på papir og i andre teknikker). Kunst i Oslos forvaltning av kunstverkene innebærer blant annet oversikt over samlingen, deriblant over hvor alle kunstverk er utplassert, registrering av nyinnkjøp, vedlikehold/konservering og veiledning i kunstforvaltning for de virksomhetene som har kunstverk hos seg.

Virksomhetene som har kunstverk utplassert hos seg, og/eller som selv har ervervet kunstverk, har et selvstendig ansvar for å ha oversikt over og kontroll med kunstverkene og for å behandle verkene på en forsvarlig og sikker måte. De er også pliktige til å rapportere til Kunst i Oslo om endringer knyttet til kunstverkene.

Kunst i Oslo forvalter også *Oslo kommunes kunstordning*. Kunstordningen går ut på at det avsettes 0,5 prosent av kommunens totale investeringsbudsjett til kunstprosjekter. Kunst i Oslo oppga at ved innføringen av *Regler for Oslo kommunes kunstordning* i 2013 hadde rammene for Kulturetatens forvaltning blitt bedret gjennom større ressurser og økt forutsigbarhet i økonomiplanperioden.²

Ved Kommunerevisjonens undersøkelse i 2008 hadde Kunst i Oslo én fast stilling

² *Regler for Oslo kommunes kunstordning* ble vedtatt at byrådet 24.01.2013. *Regler for kunstnerisk utsmykning av kommunale bygg i Oslo – 2 %-fondet* ble samtidig opphevet.

knyttet til arbeidet med kunsten utenfor museene. Seksjonen har siden dette økt bemanningen, blant annet med ansettelse av en spesialkonsulent i 2009, en skulpturkonservator i 2010 og en samlingsforvalter i 2011. I 2013 ble seksjonen styrket ytterligere med én fast og to tidsavgrensede stillinger, i forbindelse med at etaten igangsatte et toårig prosjekt for kunsthistorisk sortering og tilstandsregistrering av «løskunsten». Prosjektet skal bidra til bedre samlingsforvaltning av denne kunsten ved at bevaringsverdige kunstverk blir forvaltet på en mer profesjonell måte.³

Kunstverk utenfor museene er ikke sikret på samme måte som i museene. Instruksen for forvaltning av utplasserte kunstverk skal blant annet bidra til bedre sikring av kunstverkene gjennom jevnlig kontroll. Kulturetaten rapporterte i årsberetningen for 2012 at det opp gjennom årene var gått tapt 1612 kunstverk i virksomhetene. Til sammenligning kom det fram i Kommunerevisjonens rapport 4/2008 at det i 2002 var 1929 kunstverk som var ikke var funnet eller var gått tapt opp gjennom årene. Antallet tapte kunstverk varierer blant annet fordi kunstverk av og til dukker opp igjen.

Kulturetaten meldte høsten 2009 til Byrådsavdeling for kultur og utdanning at Kunst i Oslo ville fremme forslag om revidering av instruksen for utplasserte kunstverk.⁴ På undersøkelsestidspunktet (høsten 2013) var instruksen fortsatt under revidering. Med den reviderte instruksen ville det følge en låneavtale som blant annet innebar at hver virksomhetsleder skulle signere for mottak av kunstverkene. Ifølge Kunst i Oslo ville det også

³ Jf. *Sortering og tilstandsregistrering av «løskunsten» i Oslo kommunes kunstsamling*, prosjektbeskrivelse av oktober 2013, Kulturetaten.

⁴ Notat - Kommunerevisjonens rapporter 7/2006 og 4/2008 fra Kulturetaten til Byrådsavdeling for kultur og utdanning av 23.10.2009.

bli utarbeidet en brosjyre om vedlikehold av kunsten, som virksomhetene ville få tilsendt.

I Kommunerevisjonens oppfølgingsundersøkelse fra 2010 ble det pekt på at Kulturetaten i løpet av 2011 skulle utforme et informasjonsopplegg for å øke virksomhetenes kjennskap til forvaltningen av utplasserte kunstverk. I forbindelse med undersøkelsen i 2013 oppga Kunst i Oslo at den så langt hadde avventet å utarbeide et slikt informasjonsopplegg til ovennevnte elementer knyttet til revidert instruks var på plass, men at informasjon og veiledning ble gitt fortløpende i forbindelse med befaringer.

Utskillingen av Munch-museet som egen etat i 2010 gjorde at Kulturetaten ikke lenger kunne benytte magasinet på Munch-museet for å lagre kunstverkene. Kulturetaten ble derfor nødt til å anskaffe et nytt eksternt magasin. Ifølge en statusrapport fra Kulturetaten til Byrådsavdeling for kultur og næring fra mai 2012, ble det i 2010 anskaffet et nytt magasin, og 1300 verk som befant seg på Munch-museet ble flyttet til det nye magasinet. Kunst i Oslo oppga til Kommunerevisjonen at utlånsvirksomheten av praktiske årsaker var satt på vent en periode etter flyttingen, og at magasinsituasjonen bidro til at utlån hadde vært av begrenset omfang de siste årene.

Kulturetaten leverte i perioden 2009–2012 årlige statusrapporter til Byrådsavdeling for kultur og næring om iverksatte tiltak i etterkant av Kommunerevisjonens rapport 4/2008.

2.1 Oversikt over utplasserte kunstverk

2.1.1 Revisjonskriterium

- *Kulturetaten skal ha et fullstendig og oppdatert register over alle utplasserte kunstverk i virksomhetene.*

2.1.2 Faktabeskrivelse

Status i 2008 var at Kulturetatsens register over utplasserte kunstverk verken var fullstendig eller oppdatert.

Kulturetatsens operative kunstverkdatabase, The Museum System (TMS), ble anskaffet i 2010 og implementert i 2011. Den gamle basen Filemaker (FM) ble opprettet i 1992, men ble etter hvert utdatert som verktøy. FM-basen ble låst for redigering i 2011, men ble fortsatt brukt som arkiv og referanse på undersøkelsestidspunktet, høsten 2013.

På undersøkelsestidspunktet var den nye kunstverkdatabase TMS ikke fullstendig oppdatert, og ga derfor ikke en fullstendig oversikt over alle utplasserte kunstverk i virksomhetene. Ved å sammenholde informasjon fra begge kunstverkdatabase kunne man ifølge Kunst i Oslo få en rimelig god oversikt over virksomhetenes kunstsamlinger.

Grunnet konverteringsfeil mellom de to databaseene var det et omfattende og tidkrevende arbeid å oppdatere den nye kunstverkdatabase TMS med informasjon fra den gamle FM-basen. Kunst i Oslo opplyste at konverteringsproblemer blant annet oppsto som følge av at fritekstbeskrivelser i FM-basen ikke lot seg overføre til TMS-basen. Vi ble fortalt at FM-basen dessuten inneholdt feil og usystematiske føringer. Fra og med våren 2011 og ett år fram i tid var det ikke mulig å benytte TMS-basen i den daglige forvaltningen grunnet problemer.⁵ Det var også endringer, både før 2011 og fram til undersøkelsestidspunktet, knyttet til de utplasserte kunstverkene som ikke var ført i FM-basen og/eller TMS-basen. Som følge av dette gjenspeilet ingen av databaseene fullt ut den faktiske statusen for kunstverkene i virksomhetene.

⁵ Kommunerevisjonen har ikke sett nærmere på årsaker til problemer med basen.

Kunst i Oslo hadde i perioden 2009 til 2011 en gjennomgang med 22 virksomheter med hensikt å oppdatere oversiktene over de utplasserte kunstverkene. Det ble sendt ut oversikter over kunstverk til virksomhetene, som deretter gjennomgikk kunstverkene hos seg på bakgrunn av disse. Ifølge Kunst i Oslo førte dette til at det ble samsvar mellom virksomhetenes egne oversikter og Kulturetatens register. Oppdateringene ble ført i FM-basen, for deretter å inngå i konverteringen til TMS-basen.

Når det gjaldt de øvrige virksomhetene, ble det også igangsatt og delvis gjennomført kontroll med kunstverk. Dette arbeidet var ikke ferdigstilt, og TMS-basen var ikke oppdatert for alle disse virksomhetene, ble vi fortalt. Ifølge Kunst i Oslo ble det høsten 2013 jobbet med å oppdatere TMS.

2.1.3 Vurdering

Kulturetatens register over utplasserte kunstverk i virksomhetene var verken i 2008 eller i 2013 fullstendig eller oppdatert. Dette betyr i praksis at Oslo kommune ikke hadde tilstrekkelig oversikt over hvilke kunstverk den eide og hvor disse befant seg. Dette svekket kontrollen med kunstverkene, *åpnet for* at kunstverk kunne forsvinne uten at det ble oppdaget og medførte risiko for at betydelige verdier, kunstnerisk og økonomisk, ikke ble forvaltet *på en tilfredsstillende måte*.

2.2 Avklaring av kunstverkene eierforhold

2.2.1 Revisjonskriterium

- *Ved omdanning til aksjeselskap og ved salg og overføring av kommunens virksomheter og eiendommer skal de framtidige eierforhold til kunstverk avklares i samråd med Kulturetaten.*

2.2.2 Faktabeskrivelse

Dette kriteriet var ikke del av undersøkelsen i 2008.

En del kunstverk i Oslo kommunes eie befinner seg andre steder enn i kommunale virksomheter. Et eksempel er Overformynderiet, som gikk over fra kommunal til statlig eier i juni 2013. Kunst i Oslo oppga at Kulturetaten ikke hadde fått beskjed fra Overformynderiet om at virksomheten ikke lenger var kommunal. Kulturetaten hadde ikke tatt kontakt med Overformynderiet i forbindelse med dette. Ifølge en statusrapport fra Kulturetaten til Byrådsavdeling for kultur og næring fra mai 2012 var Overformynderiet registrert med tolv kunstverk.

Et annet eksempel er Oslo Kino AS, et tidligere kommunalt aksjeselskap solgt av Oslo kommune våren 2013. Ifølge Kunst i Oslo sto etaten i fortløpende kontakt med Oslo Kino om kunstverkene, og den oppga at mange kunstverk var levert tilbake til Kulturetaten.

På spørsmål fra Kommunerevisjonen om hva slags rutiner Kulturetaten hadde for å avklare eierforholdet til kunstverkene, ble vi fortalt at det var virksomhetene som hadde ansvar for å melde fra om skifte i eierstruktur til Kulturetaten. Kunst i Oslo oppga at Kulturetaten sjelden ble involvert i tide i slike prosesser.

2.2.3 Vurdering

Dersom eierforholdene til kunstverk ikke avklares mellom virksomhetene og Kulturetaten, er det et avvik fra instruksens krav, som i tilfellet med Overformynderiet. Etter Kommunerevisjonens vurdering ble ikke slike avklaringer gjort i tilstrekkelig grad.

Ifølge instruksens forvaltning av utplasserte kunstverk, har Kulturetaten det overordnede ansvaret for forvaltningen av kunstverkene. Instruksens sier videre at virksomhetene har et selvstendig ansvar for å ha oversikt og kontroll over kunstverkene hos seg. I instruksens pkt. 7 går det dessuten fram at alle henvendelser om utplasseringer eller retur av kunstverk skal gå gjennom virksomhetsleder.

På basis av disse retningslinjene er det Kommunerevisjonens syn at det er den enkelte virksomhetsleder som har ansvar for at Kulturetaten kontaktes i tilfeller som faller inn under revisjonskriteriet, som i eksempelet med Overformynderiet. Men dersom Kulturetaten blir oppmerksom på at det vil skje organisasjonsendringer i form av virksomhetsoverdragelser, salg etc., som etaten ikke har blitt varslet om skriftlig, er det etter Kommunerevisjonens oppfatning naturlig at Kulturetaten tar kontakt med virksomheten.

2.3 Rapportering i årsberetningen

2.3.1 Revisjonskriterium

- *Kulturetaten skal i årsberetningen rapportere om sitt arbeid med oversikt og kontroll av kunstverkene i virksomhetene og om gjennomføring av bestemmelsene i instruks fra og med punkt 5 til og med punkt 16.*

2.3.2 Faktabeskrivelse

Rapport 4/2008 viste at Kulturetaten i årsberetningen for 2006 ikke hadde rapportert om etatens innsats for å få oversikt over og kontroll med kunstverkene i kommunens virksomheter utover egne tjenestesteder, og heller ikke hadde rapportert noe om gjennomføringen av bestemmelsene i instruks overfor andre virksomheter.

Kulturetats årsberetning for 2012 inneholdt informasjon om arbeid som var gjort for å få oversikt over og kontroll med utplasserte kunstverk også i øvrige virksomheter. Ifølge årsberetningen arbeidet Kunst i Oslo med å bringe registeret over kunst utenfor museene i samsvar med faktisk status. Det var ifølge årsberetningen blant annet innarbeidet tettere kontakt med virksomhetene, og oppbemanning av Kulturetaten hadde gjort det mulig å foreta kontroller ute i den enkelte virksomhet. Det sto også i beretningen at nye forvaltningsavtaler med virksomhetene, samt en ny instruks, ville foreligge i løpet av 2013. I tillegg var det i

årsberetningen en tabell over antall kunstverk som opp gjennom årene var registrert som tapt i virksomhetene etter gjennomgang av og/eller rapportering fra 36 virksomheter. Ytterligere 16 virksomheter skulle gjennomgås i 2013. Tabellen inneholdt også informasjon om hvorvidt de ulike virksomhetene hadde meldt om endringer knyttet til kunstverkene de forvaltet.

Kulturetaten hadde ikke rapportert detaljert om gjennomføringen av alle bestemmelsene i instruks fra og med punkt 5 til og med punkt 16.⁶

2.3.3 Vurdering

Kommunerevisjonen konstaterer at Kulturetaten i årsberetningen for 2012 hadde rapportert om sitt arbeid med å skaffe seg oversikt over og kontroll med kunstverkene. Dette var en forbedring fra det som framkom i undersøkelsen i 2008.

Når det gjelder Kulturetats rapportering om gjennomføring av bestemmelsene i instruksens pkt. 5–16, er det Kommunerevisjonens vurdering at dette til en viss grad var dekket i Kulturetats årsberetning i form av tabellen med kommentarer om endringer knyttet til de utplasserte kunstverkene.

⁶ Instruksens punkt 5–16 omhandler Kulturetats og de enkelte virksomhetenes ansvar knyttet til ulike forhold ved kunstverkene, f.eks. skriftlige meldinger ved flytting, lagring, retur, skader og vedlikehold (se vedlegg 2 for instruks i sin helhet).

3. Virksomhetenes forvaltning av utplasserte kunstverk

3.1 Virksomhetenes rapportering i årsberetningene for 2012

3.1.1 Revisjonskriterium

- *Virksomhetene skal rapportere om kontrollaktiviteter, antall kunstverk fordelt på art og eventuelle erverv, utlån, skader, tyveri og kassasjon i årsberetningen.*

3.1.2 Faktabeskrivelse

I årsberetningene for 2006 (jf. rapport 4/2008) rapporterte ca. halvparten av 48 virksomheter om forvaltning av kunstverk i årsberetningene i tråd med instruksen. I enkelte årsberetninger var rapportering om kunstverk fraværende.

I denne undersøkelsen har Kommunerevisjonen gått gjennom 46 virksomheters årsberetninger for 2012.⁷ Vi har altså for dette kriteriet inkludert samtlige etater, bydeler og foretak i kommunen, og ikke begrenset oss til de 20 virksomhetene som omfattes av resten av undersøkelsen.

I rundskriv/fellesskriv⁸ fra Byrådsavdeling for finans om utarbeidelse av årsberetning 2012 for etater, bydeler og foretak pekes det på kravene til rapportering som framgår i instruksen for forvaltning av kunstverk. Virksomhetene ble bedt om å rapportere om sin kontroll med kunstverkene, som skal være årlig, og de ble bedt om å fylle ut en tabell med informasjon om antall kunstverk og endringer (ikke funnet, stjålet, skadet, innkjøpt) i løpet av 2012. Kravet om å fylle ut denne tabellen kom i 2010. Fra og med årsberetningene for 2012 skulle virksomhetene også inkludere registreringsnummeret til de kunstverkene der det eventuelt hadde vært endringer.

⁷ Grunnet omorganiseringer og sammenslåinger var det færre virksomheter i Oslo kommune på undersøkelsestidspunktet i 2013 enn i 2008, da 50 virksomheter var omfattet av Kommunerevisjons undersøkelse.

⁸ Rundskriv 32/2012, rundskriv 33/2012 og fellesskriv 6/2012.

Gjennomgangen vår viste at flertallet av årsberetningene (ca. 80 prosent) inneholdt informasjon om antall kunstverk fordelt på art (maleri, trykk, tekstil etc.), mens enkelte hadde informasjon om totalt antall kunstverk de forvaltet, uten å spesifisere art. Ca. 40 prosent av virksomhetene rapporterte om endringer (ikke funnet, stjålet, skadet, innkjøpt) det siste året. Nærmere halvparten av årsberetningene inneholdt informasjon om kontrollaktiviteter. Noen virksomheter rapporterte at de ikke forvaltet kunstverk, selv om de var registrert med dette hos Kulturetaten.

Kommunerevisjonen har sammenlignet rapporteringen i årsberetningene for 2012 med opplysninger om og oversikter over kunstverk fra de 20 virksomhetene som inngår i denne undersøkelsen. Av disse 20 var det samsvar i informasjon om antall kunstverk for 3 virksomheter, mens 2 hadde en differanse på ett kunstverk. 15 virksomheter hadde større differanse, både i absolutte og relative tall.

Kunst i Oslo oppga at den til en viss grad fulgte med på virksomhetenes rapporteringer i årsberetningene, men da primært med fokus på om det var avvik mellom antall kunstverk rapportert fra virksomhetene og antall kunstverk i Kulturetatens register.

3.1.3 Vurdering

Kommunerevisjonen konstaterer at flertallet av virksomhetene rapporterte om antall kunstverk fordelt på art i årsberetningen, i tråd med instruksen. Samtidig var det fortsatt avvik fra instruksen: Rundt 20 prosent av virksomhetene hadde ikke rapportert om antall kunstverk fordelt på art. Rundt halvparten av virksomhetene rapporterte ikke om kontrollaktiviteter slik de skulle. Kommunerevisjonen har ikke grunnlag for å vurdere om flere virksomheter burde ha rapportert om eventuelle endringer knyttet til kunstverkene.

Kommunerevisjonen stiller spørsmål om påliteligheten i rapporteringene om kunstverk i årsberetningene, jf. store avvik mellom antall kunstverk rapportert henholdsvis i årsberetningene og i opplysninger om og oversikter over kunstverk fra de 20 virksomhetene som er omfattet av denne undersøkelsen.

3.2 Oversikt over og kontroll med kunstverk

3.2.1 Skriftlig oversikt over kunstverk

Revisjonskriterium

- *Alle kommunale virksomheter skal ha skriftlig oversikt over kunstverk de forvalter.*

Vi har her undersøkt om virksomhetene hadde et dokument som skulle gi oversikt over kunstverkene virksomhetene forvaltet. Når det gjelder spørsmålet om innholdet i dokumentet var tilfredsstillende, viser vi til 3.2.2 nedenfor.

Faktabeskrivelse

I 2008 oppga 70 prosent av virksomhetene (35 av 50) at de hadde kommunale kunstverk hos seg, og oversendte skriftlige oversikter til Kommunerevisjonen. 6 virksomheter oppga at de hadde kunstverk, men ikke skriftlig oversikt. 9 virksomheter oppga at de ikke hadde kunstverk, men Kulturetatsens register viste at det befant seg kunstverk i 5 av dem. Registeret manglet informasjon om skulpturer og bygningsintegret kunst i byggene under eiendomsforetakene Omsorgsbygg Oslo KF og Undervisningsbygg Oslo KF, mens det for to virksomheter var samsvar mellom Kulturetatsens register og etatenes egne opplysninger.

Kommunerevisjonen har som nevnt innledningsvis rettet denne oppfølgingsundersøkelsen i 2013 mot 20 utvalgte virksomheter, hvorav flere ble vurdert til å ha stort forbedringspotensial i 2008. 18 av disse 20 virksomhetene oppga i 2013 at de forvaltet kommunale kunstverk, og sendte et dokument

som skulle gi oversikt over kunstverkene til Kommunerevisjonen.

5 av de 20 virksomhetene som var omfattet av undersøkelsen i 2013, oppga i 2008 at de ikke forvaltet utplasserte kunstverk. 4 av disse virksomhetene hadde i 2013 skriftlig oversikt over kunstverk hos seg. Ytterligere 5 av de 20 oppga i 2008 at de forvaltet kunstverk, men at de ikke hadde tilgjengelig noen skriftlig oversikt. 4 av disse hadde i 2013 skriftlig oversikt.

To virksomheter, Byantikvaren og Gravferdsetaten, oppga i 2013 at de ikke forvaltet kommunale kunstverk. Gravferdsetaten oppga også i 2008 at den ikke forvaltet kommunale kunstverk. Byantikvaren oppga i 2008 at etaten forvaltet kunstverk, men at den ikke hadde en skriftlig oversikt. Begge var da som nå oppført med kunstverk i Kulturetatsens register. Oversikter fra Kulturetaten ble oversendt til de to virksomhetene av Kommunerevisjonen i forbindelse med denne undersøkelsen. Byantikvaren lokaliserte på bakgrunn av dette 3 av de 7 kunstverkene den var oppført med, mens Gravferdsetaten lokaliserte 3 av de 14 kunstverkene etaten var oppført med.⁹

Vurdering

Undersøkelsen i 2013 viste at 90 prosent av virksomhetene (18 av 20) hadde et dokument som skulle gi oversikt over kunstverk de forvaltet. 8 av virksomhetene som ikke hadde et slikt dokument i 2008, hadde nå utarbeidet det.

To av virksomhetene som hadde kunstverk, var ikke klar over at de hadde det, og hadde dermed heller ikke skriftlig oversikt, hvilket er avvik fra instruksene.

⁹ Når det gjaldt gravmonumenter og bygningsintegret kunstverk bl.a. i kapell, oppga Kunst i Oslo at det ikke var en tydelig grensegang med hensyn til ansvarsforhold, og at Kulturetaten og Gravferdsetaten måtte gå i dialog om dette. Denne type kunstverk er derfor ikke medregnet blant de 14 kunstverkene hos Gravferdsetaten.

3.2.2 Oppdaterte og detaljerte oversikter

Revisjonskriterium

- *Virksomhetene skal til enhver tid ha en oppdatert oversikt over kunstverkene hos seg. Oversikten skal ha med verkets registreringsnummer (OKK E-nr.) og hvor verket er plassert. Oversikten skal så langt det er mulig gi opplysninger om kunstnerens navn, verkets tittel, kunstverkets art (grafikk, maleri, tekstil og skulptur), mål, når verket er laget, dato for anskaffelse og anskaffelsesbeløp.*

Faktabeskrivelse

Undersøkelsen i 2008 viste en svært varierende kvalitet på de 35 oversiktene som Kommunerevisjonen mottok fra virksomhetene. Noen hadde ad hoc-produserte oversikter. I en del tilfeller var oversiktene ufullstendige, og flertallet av oversiktene var ikke oppdaterte. Bare 3 oversikter var tilnærmet slik de skulle. De virksomhetene som hadde flere enn 10 verk var de som var mest oppdaterte, mens de som sendte inn ad hoc-produserte oversikter hadde mellom 2 og 10 kunstverk.

Kommunerevisjonen har i 2013 gjennomgått oversiktene over kunstverk fra 18 virksomheter, jf. pkt. 3.2.1. Det var variasjoner i hvordan oversiktene var utformet. Én oversikt var produsert ad hoc i forbindelse med Kommunerevisjonens undersøkelse.

Gjennomgangen viste at alle oversiktene, med ett unntak, inneholdt kunstverkens registreringsnummer. Samtlige oversikter inneholdt informasjon om kunstverkens plassering og art, og flesteparten inneholdt informasjon om kunstverkets tittel og kunstnerens navn. To tredjedeler inneholdt informasjon om når kunstverket var laget. Når det gjaldt informasjon om kunstverkets mål, dato for anskaffelse og anskaffelsesbeløp, fantes dette kun i et par oversikter.

I Kommunerevisjonen spørreundersøkelse i 2013 svarte 16 av de 18 virksomhetene at de oppdaterte kunstoversiktene sine ved endringer (f.eks. flytting, endret plassering, eventuelle erverv, utlån, skader, tyveri og kassasjon). Vår gjennomgang viste at rundt to tredjedeler av virksomhetenes oversikter ikke var daterte, og like mange oversikter inneholdt heller ikke dato for siste kontroll eller tidligere kontroller. Noen virksomheter hadde imidlertid oversikter der kontrolltidspunkter gikk tydelig fram.

Kommunerevisjonen har sammenlignet antall kunstverk i virksomhetenes og Kulturetatens oversikter. Tabell 1 viser antall kunstverk i de 18 virksomhetene som sendte oss skriftlige oversikter, samt for de 13 virksomhetene Kulturetaten sendte oss oversikter for. Som nevnt innledningsvis (pkt. 1.5) mottok vi ikke oversikter for alle virksomhetene fra Kulturetaten.

Tabell 1 *Antall kunstverk i virksomhetenes og Kulturetatens oversikter*

	<i>Virksomhet</i>	<i>Antall kunstverk i virksomhetenes oversikter</i>	<i>Antall kunstverk i Kulturetatens oversikter</i>	<i>Differanse</i>
1	Barne- og familieetaten	95	153	-58
2	Brann- og redningsetaten	79	80	-1
3	Bydel Gamle Oslo	44	29	15
4	Bydel Nordre Aker	57	53	4
5	Bydel Nordstrand	36	66	-30
6	Bydel St. Hanshaugen	136	55	81
7	Bydel Søndre Nordstrand	36	36	0
8	Bydel Ullern	78	65	13
9	Bydel Vestre Aker	16	85	-69
10	Omsorgsbygg Oslo KF	17	14	3
11	Undervisningsbygg Oslo KF	357	187	170
12	Bydel Bjerke	72	--	--
13	Bydel Sagene	54	--	--
14	Bydel Stovner	121	--	--
15	Bymiljøetaten	17	--	--
16	Helseetaten	97	--	--
17	Sykehjemsetaten	2033	--	--
18	Velferdsetaten	144	--	--
19	Byantikvaren	--	7	--
20	Gravferdsetaten	--	14	--

Note: Kilden er virksomhetenes og Kulturetatens oversikter over utplasserte kunstverk. Vi mottok oversikter fra Kulturetaten for 13 av virksomhetene som var omfattet av utvalget vårt. Byantikvaren og Gravferdsetaten hadde ikke egne oversikter. Ved Kommunerevisjonens gjennomgangen av virksomhetenes oversikter var det i flere tilfeller utfordrende å avgjøre hva som var status for enkelte kunstverk – om de var levert tilbake, ikke funnet, ikke registrert osv. I presentasjonen i tabellen har vi derfor i stor grad tatt utgangspunkt i samtlige kunstverk i oversiktene.

Tabell 1 viser at 1 av de 13 virksomhetenes oversikter inneholdt samme antall kunstverk som Kulturetatens oversikter (Bydel Søndre Nordstrand). For 4 virksomheter var det en differanse på mellom 1 og 7 kunstverk. For 7 virksomheter var det en differanse på mellom 13 og 81 kunstverk, mens det for 1 virksomhet var en differanse på 170 kunstverk. Spriket mellom virksomhetenes og Kulturetatens oversikter gikk både i positiv og negativ retning.

Kommunerevisjonen vil påpeke at Kulturetaten i 2009–2011 hadde gjennomført kontroll med kunstverkene i to av disse virksomhetene (Bydel Gamle Oslo og Bydel St. Hanshaugen), jf. punkt 2.1 ovenfor. Ifølge Kunst i Oslo

skulle denne kontrollen gi overensstemmelse mellom virksomhetenes og Kulturetatens oversikter over utplasserte kunstverk. Begge virksomhetenes oversikter viste flere kunstverk enn Kulturetatens oversikter.¹⁰

¹⁰ Oversikten Kommunerevisjonen mottok fra Bydel Gamle Oslo inneholdt 106 kunstverk. 23 av disse var merket som «levert tilbake» og 39 som «ikke funnet». Kommunerevisjonen har trukket de 62 tilbakeleverte/tapte kunstverkene fra det samlede antallet på 106, noe som gir 44 kunstverk i tabell 1. Heller ikke Kulturetatens oversikt inneholdt kunstverk som ikke fysisk var funnet på stedet, grunnet nylig gjennomført kontroll. Bydel St. Hanshaugens oversikt omfattet 90 registrerte kunstverk og 46 kunstverk uten Kulturetatens registreringsnummer, totalt 136 kunstverk.

For Undervisningsbygg Oslo KFs del var det som nevnt en differanse på 170 kunstverk mellom deres egen og Kulturetatens oversikt. I den forbindelse er det verdt å nevne at Undervisningsbygg Oslo KF høsten 2012 hadde satt i gang et arbeid for å kartlegge bygningsintegreerte kunstverk i skolebygg. Ca. 175 skoler skulle gjennomgå innen utgangen av 2013, og foretaket hadde en egen database til å registrere kunstverkene i. Kunst i Oslo oppga til Kommunerevisjonen at den hadde tilgang til denne basen, men at den avventet gjennomgangen av alle skolene før oppdateringene skulle føres inn i TMS.

Vurdering

Dokumentene som skulle gi oversikt over kunstverkene inneholdt på flere vesentlige punkter den type informasjon som instruksene krever. På andre punkter var instruksens krav til informasjon stort sett ikke oppfylt. Dette gjaldt kunstverkets mål, dato for anskaffelse og anskaffelsesbeløp. Fordi flertallet av oversiktene ikke var daterte, kommer det ikke fram om oversiktene var oppdaterte etter gjennomført kontroll.

Det manglet sammenligningsgrunnlag hos Kulturetaten for sju av virksomhetene. For flertallet av de øvrige var det markerte avvik mellom Kulturetatens og virksomhetenes oversikter. Vi vet ikke om antall kunstverk i oversiktene Kommunerevisjonen mottok gjenspeilet antall verk utlånt fra Kulturetaten. Også i 2008 var det en svært varierende grad av samsvar mellom virksomhetenes og Kulturetatens oversikter.

Det er uheldig at det var til dels store forskjeller mellom virksomhetenes og Kulturetatens oversikter over utplasserte kunstverk. Manglende oversikt over kunstverk utenfor

museene vanskeliggjorde kontroll med kunstverkene og økte blant annet risikoen for at kunstverk kunne gå tapt uten at det ble registrert.

3.2.3 Kontroll med kunstverk

Revisjonskriterium

- *Virksomhetene skal foreta kontroll minst en gang i året med utgangspunkt i oversikten over kunstverkene.*

Faktabeskrivelse

I 2008 oppga to tredjedeler av de virksomhetene som forvaltet kunstverk, det vil si 29, at de gjennomførte kontroller med kunstverkene, mens 8 virksomheter ikke gjennomførte kontroll, og 4 ikke visste om kontroll ble gjennomført. Av de 29 var det 20 som oppga at de kontrollerte kunstverkene årlig eller oftere, mens 5 oppga at de gjennomførte kontroll annethvert år, og 4 oppga at kontroll foregikk sjeldnere enn dette. Under halvparten av virksomhetene som gjennomførte kontroll med kunstverkene, kunne dokumentere dette gjennom datering av den skriftlige oversikten.

Kommunerevisjonen har i 2013 undersøkt om de 20 utvalgte virksomhetene gjennomførte kontroll med kunstverkene minst en gang i året.

En rimelig forståelse av instruksens krav om kontroll, slik Kommunerevisjon ser det, er at virksomhetene skal sjekke om kunstverkene er der de skal være, og om det har skjedd noen endringer med kunstverkene, for eksempel skader. Kontrollen bør også dokumenteres ved datering når kontrollen er gjennomført.

Av de 18 virksomhetene som i Kommunerevisjonens spørreundersøkelse oppga at de hadde kunstverk, svarte samtlige at de foretok kontroll med kunstverkene, jf. tabell 2.

Tabell 2 *Hvor ofte foretar virksomheten kontroll med kunstverkene?*

Svar	Antall virksomheter
Årlig eller oftere	10
Annet hvert år	4
Sjeldnere enn annet hvert år	4
Sum*	18

Note: Kilden er Kommunerevisjonen spørreundersøkelse rettet mot et utvalg virksomheter i Oslo kommune.
* Utvalget omfattet bare virksomheter som oppga at de hadde kunstverk.

Tabell 2 viser at ti virksomheter svarte at de foretok kontroll årlig eller oftere, fire svarte at de foretok kontroll annet hvert år, mens fire svarte at de foretok kontroll sjeldnere enn dette.

Av de ti virksomhetene som svarte at de foretok kontroll årlig eller oftere, hadde seks oversikter med dato for siste kontroll. Som nevnt i 3.2.2 (om innholdet i virksomhetenes oversikter), manglet rundt to tredjedeler av oversiktene informasjon om siste eller tidligere kontroller.

Vurdering

For 8 av 18 virksomheter var det avvik fra instruksens krav om årlig kontroll med kunstverkene. For de 10 virksomhetene som svarte at de foretok årlige kontroller, manglet 4 av oversiktene dokumentasjon av nylig gjennomført kontroll i form av datering. Også i 2008 var det avvik fra instruksens på dette punktet.

3.2.4 Merking av kunstverk

Revisjonskriterium

- *Alle kunstverk som lar seg merke, skal stemples og nummereres av Kulturetaten med OKK E-nr. på baksiden. Dersom kunstverk ikke er stemplet med OKK E-nr. skal Kulturetaten umiddelbart underrettes. Instruksens bestemmelser gjelder også kunstverk som ikke lar seg merke.*

Faktabeskrivelse

Status i 2008 var at 20 prosent av de undersøkte virksomhetene oppga at de hadde kommunale kunstverk som ikke var merket. Omtrent like mange visste ikke om de hadde kommunale kunstverk som ikke var merket.

Tabell 3 viser at for de utvalgte virksomhetene i 2013 svarte en tredjedel av virksomhetene at de hadde kunstverk som ikke var merket med Kulturetatsens stempel, mens en tredjedel ikke visste om de hadde dette.

Tabell 3 *Har virksomheten kunstverk som ikke er merket med Kulturetatsens stempel?*

Svar	Antall virksomheter
Ja	6
Nei	6
Vet ikke	6
Sum	18

Note: Kilden er Kommunerevisjonens spørreundersøkelse rettet mot utvalgte virksomheter i Oslo kommune.
* Utvalget omfatter bare virksomheter som opplyste at de forvaltet kunstverk

Kunst i Oslo oppga at de fleste kunstverk i utlånssamlingen skulle være merket, men at all kunst ikke lot seg merke, deriblant bygningsintegrerte kunstverk og større skulpturer. Ifølge Kunst i Oslo hendte det at de ble kontaktet angående kunstverk som ikke var merket.

De virksomhetene som er omfattet av denne undersøkelsen, har i stor grad kunstverk som lar seg merke.

Vurdering

Undersøkelsen viste avvik fra instruksens krav om merking av kunstverk, slik tilfellet også var i 2008. Manglende merking av kunstverk innebærer at kunstverket ikke hadde blitt registrert av Kulturetaten, og dermed ikke inngikk i Kulturetatsens samlede oversikt. Dette vanskeliggjorde kontroll med kunstverkene og skapte risiko for tap av kunstverk.

3.3 Endringer og kontakt med Kulturetaten

3.3.1 Flytting av kunstverk

Revisjonskriterium

- *Alle virksomheter skal sende skriftlig melding ved flytting til nye lokaler eller ny adresse hvor kunstverk blir tatt med. Det samme gjelder ved flytting av kunstverk internt i en bygning.*

Faktabeskrivelse

I 2008 oppga om lag en tredjedel av de 50 undersøkte virksomhetene at de hadde flyttet de senere årene, og halvparten av disse svarte at dette var meldt til Kulturetaten. Like mange svarte at de ikke visste om flyttingen var meldt fra om.

I 2013 oppga 4 av de 19 virksomhetene som besvarte spørreundersøkelsen at de hadde flyttet til ny adresse siden 01.01.2011. Av disse svarte 2 virksomheter at de hadde meldt fra om flyttingen til Kulturetaten.

Etablering og omorganisering av virksomheter (som sammenslåing eller utskilling) er vel så viktig å gi beskjed om til Kulturetaten som flytting. I 2008 svarte 20 virksomheter at omorganisering hadde ført til endret antall kunstverk. Halvparten av disse visste ikke om Kulturetaten hadde blitt orientert.

I 2013 svarte 6 av 19 virksomheter at de var etablert eller omorganisert etter 01.01.2011. 5 av disse oppga å ha fått endret antall kunstverk på bakgrunn av etableringen eller omorganiseringen, og 4 av disse svarte at dette var meldt til Kulturetaten. Én svarte at den ikke visste om Kulturetaten var orientert.

Kunst i Oslo oppga at Kulturetaten sjelden fikk skriftlig informasjon om flytting eller omorganisering, og at slik informasjon i stor grad var avhengig av hvem som var kontaktperson i virksomheten.

Vurdering

Ifølge svarene i spørreundersøkelsen meldte de fleste virksomhetene fra til Kulturetaten om endringer i kunstverkene plassering ved flytting, etablering eller omorganisering når det var aktuelt, men dette gjaldt ikke alle. Kommunerevisjonen har ikke undersøkt dette i sin fulle bredde, men resultatene tyder på at Kulturetaten ikke konsekvent ble varslet skriftlig, slik instruksjonen krever. Dette var også en utfordring i 2008.

Manglende varsling om endringer i kunstverkene plassering svekket Kulturetatens oversikt over kunstverkene, noe som i sin tur medførte risiko for tap mv.

3.3.2 Kunstverk som lagres

Revisjonskriterium

- *Virksomhetene skal melde fra til Kulturetaten om utplasserte kunstverk som lagres og ikke vises fram eller ikke er tilgjengelig på annen måte.*

Faktabeskrivelse

I 2008 oppga om lag en femtedel av virksomhetene at de hadde kunstverk som ikke var tilgjengelig (9 virksomheter). Rundt halvparten av disse oppga at Kulturetaten var varslet om dette, mens rundt halvparten ikke visste om Kulturetaten var varslet.

I undersøkelsen i 2013 svarte 5 av de 18 utvalgte virksomhetene som oppga at de forvaltet kunstverk, at de hadde kunstverk som ble lagret og ikke vist fram, eller ikke var tilgjengelig på annen måte, jf. tabell 4.

Tabell 4 *Har virksomheten kunstverk som lagres og ikke er tilgjengelig?*

<i>Svar</i>	<i>Antall virksomheter</i>
Ja	5
Nei	12
Vet ikke	1
Sum*	18

Note: Kilden er Kommunerevisjonens spørreundersøkelse rettet mot utvalgte virksomheter i Oslo kommune.

* Utvalget omfatter bare virksomheter som opplyste at de forvaltet kunstverk

Av de fem virksomhetene som oppga at de hadde kunstverk som ikke var tilgjengelig, svarte to virksomheter at dette var meldt til Kulturetaten, én virksomhet svarte at det ikke var meldt, mens to virksomheter svarte at de ikke visste om det var meldt.

Kunst i Oslo oppga at Kulturetaten sjelden fikk melding om kunstverk som ble lagret. Det ble pekt på at instruksens krav om at retur av kunstverkene skulle betales av virksomhetene selv, kunne være en utfordring med hensyn til å få virksomhetene til å melde fra om kunstverk som sto lagret.

Vurdering

Undersøkelsen viser at enkelte virksomheter oppga at de ikke meldte fra til Kulturetaten om kunstverk som sto lagret, slik instruksens krever. Som i 2008 var det også i 2013 avvik fra instruksens krav om varsling. Det at kunstverk ble stående lagret innebar en risiko for at kunstverkene ble skadd eller ødelagt som følge av uheldige lagringsforhold. Det at kunstverkene ikke ble levert tilbake til Kulturetaten, førte også til at de ikke ble tilgjengelig for andre låntakere.

3.3.3 Kostnader knyttet til tilbakelevering

Revisjonskriterium

- *Virksomhetene skal bekoste transport ved tilbakelevering av kunstverk til Kulturetaten.*

Faktabeskrivelse

I 2008 oppga rundt 40 prosent av de totalt 50 virksomhetene at de hadde levert kunstverk tilbake til Kulturetaten. To tredjedeler av disse oppga at de selv hadde dekket kostnader knyttet til tilbakelevering.

I undersøkelsen i 2013 svarte sju av de utvalgte virksomhetene at de hadde levert tilbake kunstverk til Kulturetaten etter 01.01.2011. Fem av disse oppga at de selv hadde dekket kostnader knyttet til tilbakeleveringen. To av virksomhetene visste ikke om de selv hadde betalt for tilbakeleveringen.

Ifølge Kunst i Oslo hendte det at virksomheter satte unna/lagret kunstverk de ikke ønsket i stedet for å levere det tilbake. Vi ble fortalt at retur oftest skjedde i forbindelse med flyttinger, ombygginger og omorganiseringer, og at virksomhetene i de fleste tilfellene betalte for transporten selv. Kunst i Oslo oppga at den ofte bidro med tilrettelegging ved tilbakelevering, blant annet ved å gi informasjon om sikring av kunstverkene. Kulturetaten hadde også bidratt med å dekke deler av utgiftene ved tilbakelevering.

Vurdering

Fem virksomheter oppga at de hadde dekket kostnader knyttet til tilbakeleveringen

3.3.4 Utlån til tredjepart

Revisjonskriterium

- *Bare Kulturetaten kan låne ut kunstverk til tredjepart. Alle forespørsler om utlån til utstillinger o.l. skal gå gjennom Kulturetaten.*

Faktabeskrivelse

I undersøkelsen i 2008 oppga 5 av 50 virksomheter at de hadde fått forespørsler om utlån av kunstverk til tredjepart, og disse hadde som regel henvist videre til Kulturetaten.

I 2013 oppga ingen av de utvalgte virksomhetene som besvarte spørreundersøkelsen at de hadde fått forespørsler om utlån av kunstverk til tredjepart. Ifølge Kunst i Oslo skjedde det sjelden at eksterne forespørsler om utlån gikk utenom Kulturetaten.

Vurdering

Ifølge svarene fra virksomhetene var det ikke avvik når det gjelder utlån til tredjepart, verken i 2008 eller i 2013.

3.3.5 Erverv av kunstverk

Revisjonskriterium

- *Virksomhetene skal innhente uttalelse fra Kulturetaten før de erverver kunstverk. Alle nye kunstverk skal registreres og merkes av Kulturetaten.*

Faktabeskrivelse

I 2008 oppga 15 av de 50 undersøkte virksomhetene at de hadde kjøpt inn kunstverk. Rundt en fjerdedel visste ikke om de hadde kjøpt inn kunstverk.

I 2013 oppga ingen virksomheter at de hadde ervervet kunstverk gjennom eget innkjøp siden 01.01.2011.

Erverv gjelder også kunstverk som virksomhetene får i gave. I 2008 oppga en drøy tredjedel av de 50 virksomhetene at de hadde fått kunstverk i gave, mens om lag en fjerdedel ikke visste om virksomhetene hadde fått kunstverk i gave. Over halvparten som hadde fått kunstverk i gave oppga i 2008 at kunstverkene hadde blitt registrert og merket av Kulturetaten.

I 2013 oppga 4 av 18 virksomheter at de hadde fått kunstverk i gave etter 01.01.2011, jf. tabell 5.

Tabell 5 *Har virksomheten fått kunstverk i gave?*

Svar	Antall virksomheter
Ja	4
Nei	12
Vet ikke	2
Sum	18

Note: Kilden er Kommunerevisjonens spørreundersøkelse rettet mot utvalgte virksomheter i Oslo kommune.
* Utvalget omfatter bare virksomheter som opplyste at de forvaltet kunstverk

Tre av de fire virksomhetene som i 2013 oppga å ha hadde fått kunstverk i gave, svarte at kunstverket ikke hadde blitt registrert og merket av Kulturetaten, mens den siste virksomheten ikke visste om dette var gjort. Kunst i Oslo pekte på at de ikke kunne registrere slike ervervelser uten at virksomhetene tok kontakt.

Vurdering

Undersøkelsen viste avvik fra instruksjonen for tre virksomheter som hadde fått kunstverk i gave, ved at disse ikke var registrert og merket av Kulturetaten. Også i 2008 var det avvik på dette punktet.

3.3.6 Skader og vedlikehold

Revisjonskriterium

- *Skader på kunstverk skal meldes til Kulturetaten umiddelbart. Utbedring av skader skal ikke foretas før Kulturetaten er konsultert. Kulturetaten skal også varsles dersom det er nødvendig med vedlikehold. I begge tilfeller skal Kulturetaten vurdere tilstanden og anbefale tiltak for utbedring. Virksomhetene er selv økonomisk ansvarlig for vedlikehold og utbedring av skader på kunstverkene.*

Faktabeskrivelse

I undersøkelsen i 2008 oppga nær halvparten av de 50 undersøkte virksomhetene at de hadde erfart skadde eller ødelagte kunstverk. Rundt en femtedel oppga at de ikke visste om de hadde

skadde eller ødelagte kunstverk. Halvparten av virksomhetene som hadde erfart skadde eller ødelagte kunstverk oppga at Kulturetaten hadde blitt varslet om dette. Ca. 40 prosent av disse oppga at de selv hadde betalt for reparasjon av skadene. Kulturetaten oppga i 2008 at etaten ikke hadde oversikt over om den ble varslet om skader og vedlikeholdsbehov i alle aktuelle tilfeller, men at den ble konsultert i en del slike tilfeller.

I 2013 svarte en tredjedel av de utvalgte virksomhetene at de hadde erfart skadde eller ødelagte kunstverk etter 01.01.2011, jf. tabell 6.

Tabell 6 *Har virksomheten erfart at kunstverk er skadd eller ødelagt?*

<i>Svar</i>	<i>Antall virksomheter</i>
Ja	6
Nei	11
Vet ikke	1
Sum	18

Note: Kilden er Kommunerevisjonens spørreundersøkelse rettet mot utvalgte virksomheter i Oslo kommune.
* Utvalget omfatter bare virksomheter som opplyste at de forvaltet kunstverk

Fem av de seks virksomhetene som hadde erfart skadde eller ødelagte kunstverk, svarte at dette var blitt meldt til Kulturetaten, mens én virksomhet svarte at det ikke var meldt. Fire virksomheter svarte at Kulturetaten hadde blitt konsultert for utbedring av skadene, mens to virksomheter ikke hadde konsultert etaten. Fire av virksomhetene svarte at de hadde betalt for reparasjon av kunstverket selv, én hadde ikke betalt reparasjonen selv, mens en annen virksomhet ikke visste om den hadde betalt selv.

Når det gjaldt kunstverk med behov for vedlikehold, oppga ca. 40 prosent av de 50 undersøkte virksomhetene i 2008 at de hadde hatt kunstverk med behov for dette. Ca. 20 prosent visse ikke om de hadde kunstverk med behov for vedlikehold. Rundt halvparten av virksomhetene som hadde hatt kunstverk med behov for vedlikehold, oppga at de hadde varslet

Kulturetaten om dette. Om lag samme antall oppga å ha betalt for vedlikeholdet selv.

I undersøkelsen i 2013 svarte 4 av 18 virksomheter at de hadde hatt kunstverk med behov for vedlikehold etter 01.01.2011, jf. tabell 7.

Tabell 7 *Har virksomheten erfart at kunstverk har hatt behov for vedlikehold?*

<i>Svar</i>	<i>Antall virksomheter</i>
Ja	4
Nei	12
Vet ikke	2
Sum	18

Note: Kilden er Kommunerevisjonens spørreundersøkelse rettet mot utvalgte virksomheter i Oslo kommune.
* Utvalget omfatter bare virksomheter som opplyste at de forvaltet kunstverk

To virksomheter svarte at de ikke visste om de hadde hatt kunstverk med behov for vedlikehold. De fire virksomhetene som svarte at de hadde hatt kunstverk med behov for vedlikehold, oppga at dette var meldt til Kulturetaten. Tre av disse virksomhetene svarte at de hadde betalt for vedlikeholdet selv, mens én ikke hadde gjort det.

Kunst i Oslo kjente til at det generelt var mye slitasjeskader, blant annet lys- og vannskader på kunstverk på papir, samt maleri med bulker, kutt og ulike former for skitt. Kunst i Oslo hadde på undersøkelsestidspunktet ikke en samlet oversikt over omfanget av skadde kunstverk, men oppga at de skulle skaffe seg dette i forbindelse med det toårige «sorteringsprosjektet» som ble igangsatt høsten 2013 (beskrevet innledningsvis i kapittel 2).

Ut fra erfaring mente Kunst i Oslo at det ofte tok lang tid fra skaden på kunstverk oppsto til Kulturetaten fikk beskjed om skaden. Det ble pekt på at er rekke skadetyper, for eksempel grunnet langvarig eksponering under dårlige klima- og lysforhold, bare kunne

identifiseres ved kunstfaglig tilstandsvurdering, og at virksomhetene ikke kunne forventes å rapportere om slike skader. Kunst i Oslo oppga at deres inntrykk var at kostnader spilte inn på omfanget av melding om skadde kunstverk: Siden virksomhetene var økonomisk ansvarlig for reparasjoner, valgte de heller å sette de skadde kunstverkene til side. I noen tilfeller hadde Kulturetaten bidratt med å dele regningen til utbedringen av de skadde kunstverkene. Ifølge lederen for Kunst i Oslo ble dette gjort blant annet som kompensasjon for mange års svakheter i den bistand og service som Kulturetaten hadde ytt virksomhetene.

Kunst i Oslo oppga at skader på kunstverk ofte ble oppdaget under befarings av virksomhetene forbindelse med rehabiliteringer, ombygginger og/eller flytting til nye lokaler. Det hendte også at skadde kunstverk først ble oppdaget ved tilbakelevering. I enkelte tilfeller hadde kunstverk vært så skadet at de ble kondemnert. Ifølge Kunst i Oslo forsøkte virksomhetene av og til å utbedre skader selv. Kunst i Oslo oppga at virksomhetene manglet kompetanse for å fastslå kunstverkens tilstand og vurdere tiltak for vedlikehold, og at bevisstheten om kunstverkens status som åndsverk varierte sterkt.

Vurdering

I 2013 var det relativt sett færre virksomheter som oppga at de hadde erfart at kunstverk var skadd, ødelagt og/eller hadde hatt behov for vedlikehold enn det var i 2008. Det var dessuten i 2013 en høyere andel virksomheter som oppga at de varslet Kulturetaten i slike tilfeller. Ifølge de virksomhetene som vi har undersøkt i 2013, var det samsvar mellom instruksens krav om varsling og virksomhetenes praksis. Kulturetaten oppga at den generelt sett erfarte en rekke avvik fra instruksens krav til håndtering av skader og vedlikehold. Vi har ikke kunnet undersøke dette nærmere innenfor rammen av denne undersøkelsen.

3.3.7 Lokale endringer i kunstverkets omgivelse

Revisjonskriterium

- *Kulturetaten skal konsulteres i god tid når det planlegges gjennomført tekniske eller byggmessige inngrep som gjør det nødvendig å endre en utsmykning eller et kunstverk. Det samme gjelder for endringer i bygningsmiljø eller innredning som reduserer omgivelsenes egnethet for utsmykningen eller kunstverket.*

Faktabeskrivelse

I 2008 oppga et fåtall av de undersøkte virksomhetene at de hadde planlagt eller gjennomført endringer relatert til kriteriet. Innen dette mindretallet var det et avvik fra instruksens krav om at Kulturetaten skulle konsulteres i god tid og det som ifølge respondentene hadde blitt praktisert i virksomhetene. Opplysninger fra Kulturetaten i 2008 tydet på at avvikene var større enn spørreundersøkelsen skapte inntrykk av.

I 2013 oppga tre av de utvalgte virksomhetene at de hadde planlagt og/eller gjennomført tekniske eller byggmessige inngrep som gjorde det nødvendig å endre en utsmykning eller et kunstverk. Alle tre svarte at Kulturetaten hadde blitt konsultert i den forbindelse. To virksomheter visste ikke om de hadde planlagt og/eller gjennomført slike inngrep. De øvrige virksomhetene oppga at de ikke hadde gjennomført slike inngrep.

Når det gjaldt endringer i bygningsmiljø eller innredning som reduserte omgivelsenes egnethet for utsmykningen eller kunstverket, oppga én virksomhet i 2013 at den hadde planlagt og/eller gjennomført dette og at Kulturetaten hadde blitt konsultert. Tre virksomheter visste ikke om de hadde planlagt og/eller gjennomført slike endringer. De øvrige virksomhetene hadde ikke planlagt og/eller gjennomført slike inngrep.

Ifølge Kunst i Oslo fikk Kulturetaten ofte melding i forbindelse med slike inngrep og endringer alt for sent i prosessen, noe som vanskeliggjorde forsvarlig saksgang rundt forvaltningen av utplasserte kunstverk. Undervisningsbygg Oslo KF ble av Kunst i Oslo trukket fram som en virksomhet som var blitt flink til å varsle.

Vurdering

Svarene i spørreundersøkelsen i 2013 indikerte samsvar mellom instruksens krav og virksomhetenes praksis, mens Kulturetats erfaringer tilsa at praksisen i virksomheter som forvaltet kunstverk innebar avvik fra instruksen. Det samme var tilfellet i 2008. Rammen for denne undersøkelsen har ikke åpnet for grundigere undersøkelser av dette, herunder om konsultasjonene med Kulturetaten ble gjort i god tid forut for endringene, jf. instruksens krav.

3.3.8 Kassasjon

Revisjonskriterium

- *Kassasjon av kunstverk skal bare håndheves av Kulturetaten.*

Faktabeskrivelse

I undersøkelsen i 2008 oppga ingen av de 50 undersøkte virksomhetene at de hadde kassert kunstverk. 20 prosent oppga at de ikke visste om kassasjon hadde forekommet.

Tabell 8 viser at i 2013 svarte tre av de utvalgte virksomhetene at de hadde kassert kunstverk etter 01.01.2011, mens to virksomheter ikke visste om dette hadde skjedd.

Tabell 8 *Har virksomheten kassert kunstverk?*

<i>Svar</i>	<i>Antall virksomheter</i>
Ja	3
Nei	13
Vet ikke	2
Sum	18

Note: Kilden er Kommunerevisjonens spørreundersøkelse rettet mot utvalgte virksomheter i Oslo kommune.
* Utvalget omfatter bare virksomheter som opplyste at de forvaltet kunstverk

En av de tre virksomhetene som hadde kassert kunstverk, svarte at dette ikke var meldt til Kulturetaten.

Kunst i Oslo oppga at deres inntrykk var at virksomhetene sjelden kasserte kunstverk. Det ble samtidig pekt på at virksomhetene ikke alltid rapporterte om hvordan kunstverk hadde gått tapt, noe som kunne bety at flere kunstverk kunne være kassert enn det Kulturetaten var klar over.

Vurdering

I 2013 var det for tre virksomheter avvik fra instruksens krav om at bare Kulturetaten skal kassere kunstverk. To virksomheter svarte at de ikke visste om kunstverk var kassert.

3.3.9 Tyveri og andre tap

Revisjonskriterium

- *Tyveri av kunstverk skal meldes til politiet og til Kulturetaten.*

Faktabeskrivelse

I 2008 oppga én av de 50 undersøkte virksomhetene at den hadde opplevd tyveri.

20 prosent av virksomhetene svarte at de ikke visste om de hadde opplevd tyveri. Like høy andel oppga at de hadde opplevd at kunstverk hadde blitt borte på andre måter, og halvparten av disse oppga at dette hadde blitt meldt til Kulturetaten. Det var også 20 prosent som ikke visste om kunstverk hadde blitt borte.

I 2013 oppga én av de utvalgte virksomhetene at den hadde opplevd tyveri etter 01.01.2011. Ifølge virksomheten var dette meldt til både politiet og Kulturetaten. Tre virksomheter svarte at de ikke visste om kunstverk hadde blitt stjålet.

På Kommunerevisjonens spørsmål i 2013 om de utvalgte virksomhetene hadde opplevd at kunstverk hadde blitt borte på noen andre måter, svarte én virksomhet at den hadde opplevd dette, men visste ikke om dette var meldt til Kulturetaten. To virksomheter svarte at de ikke visste om kunstverk var blitt borte på andre måter.

Kunst i Oslo oppga at den hadde inntrykk av at både etaten og politiet som regel fikk melding når kunstverk var stjålet, men at tyveri sjelden forekom. Kunst i Oslo pekte på at virksomhetene ikke alltid visste hvorfor kunstverk var borte, og at dette kunne bety at flere kunstverk var stjålet enn virksomhetene var klar over.

I sin statusrapport til Byrådsavdeling for næring og kultur av 09.12.2011 om iverksetting av tiltak etter Kommunerevisjonens rapport 4/2008, opplyste Kulturetaten følgende:

Ved gjennomgang ser vi dessverre mange tilfeller som kan tyde på bevisst tyveri. Eksempelvis kan en serie verk av en kunstner være borte, eller de fleste kunstverk på en institusjon som er nedlagt. Det kan synes som om verk av økonomisk eller kunsthistorisk verdi er systematisk fjernet i noen tilfeller. Det foreligger imidlertid få tyverianmeldelser.

Ifølge opplysninger fra Kulturetaten i forbindelse med denne undersøkelsen, gjaldt dette i stor grad kunstverk som befant seg i bygg som var fraflyttet pga. institusjonsendringer og -nedleggelse, eksempelvis skoler. Ifølge Kunst i Oslo kunne det ta lang tid før det ble oppdaget at kunstverk var borte på grunn av manglende kontroll med kunstverkene ute i virksomhetene. Dette vanskeliggjorde politianmeldelser. Av og til dukket også kunstverk opp igjen, for eksempel i andre skolebygg.

Vurdering

Verken i 2008 eller i 2013 tydet virksomhetenes svar på at tyveri av kunstverk skjedde i særlig omfang. Samtidig var det på begge undersøkelsestidspunktene flere virksomheter som ikke visste om kunstverk hadde blitt stjålet eller blitt borte på andre måter. Dette kan innebære at tyveri skjedde oftere enn virksomhetene var klar over. Opplysningen fra Kulturetaten om mulige tilfeller av systematisk fjerning av kunstverk, understreker etter Kommunerevisjonens oppfatning betydningen av god oversikt og jevnlig kontroll med kunstverkene.

4. Oppsummering, konklusjon og anbefalinger

4.1 Oppsummering av sentrale vurderinger

I Kulturetaten var det iverksatt flere tiltak etter undersøkelsen i 2008, deriblant anskaffelse av ny kunstverkdatabase og styrket bemanning i Kunst i Oslo. Høsten 2013 ble det igangsatt et prosjekt for å tilstandsvurdere og sortere de flyttbare kunstverkene i samlingen.

Når det gjelder forvaltningen av kunstverk i de 20 virksomhetene som var omfattet av denne undersøkelsen, ser Kommunerevisjon det som positivt

- at 90 prosent av virksomhetene hadde et dokument som skulle gi skriftlig oversikt over kunstverk de forvaltet, og
- at åtte av virksomhetene som ikke hadde et slikt dokument i 2008, hadde dette i 2013.

Disse dokumentene inneholdt på flere vesentlige punkter informasjon om kunstverkene i tråd med instruksens krav. Videre vil Kommunerevisjonen trekke fram som positivt det arbeidet Undervisningsbygg Oslo KF hadde igangsatt for å kartlegge bygningsintegreerte kunstverk i skolebygg.

Kommunerevisjonen vurderer følgende mangler som de viktigste avdekket i denne undersøkelsen:

- Kulturetaten hadde fortsatt ikke et fullstendig og oppdatert register over alle kunstverk utenfor museene. For mange av virksomhetene medførte dette at det blant annet ikke var mulig å si hvor mange kunstverk de forvaltet.
- Kulturetaten hadde i 2013 fortsatt ikke gjennomført flere av de tiltakene som ble varslet i 2009 basert på Kommunerevisjonens rapport 4/2008. Dette inkluderte blant annet utarbeidelse av revidert instruks, en felles standardprosedyre for alle virksomheter i tråd med instruksen, nye låneavtaler og informasjonsopplegg til

virksomhetene.

- En rekke av de undersøkte virksomhetenes oversikt over og kontroll med kunstverk var fortsatt for svak, og oppfylte på flere punkter ikke instruksens krav. 2 virksomheter som hadde lånt kunstverk fra Kulturetaten, var ikke klar over dette. 8 av 18 virksomheter svarte at de ikke gjennomførte årlig kontroll av kunstverkene. Bare 6 av dem som svarte at de gjennomførte årlig kontroll, dokumenterte kontrollaktivitetene i form av datering.
- Undersøkelsen viste at ikke alle virksomheter meldte fra til Kulturetaten om endringer ved kunstverkene, slik de skulle.
- Som i 2008 svarte flere av respondentene «vet ikke» på en del av spørsmålene i spørreundersøkelsen. Dette kan tyde på svakheter i kontrollen med og oversikten over kunstverkene i virksomhetene, og/eller at instruksen for forvaltning av kunstverk ikke var tilfredsstillende implementert og etterlevd.

4.2 Konklusjon

Kunstverk som befinner seg utenfor museene, ute i de enkelte bydeler, etater og foretak, utgjør betydelige verdier, kunstnerisk og økonomisk.

Undersøkelsen viste at forvaltningen av utplasserte kunstverk i 2013 på noen områder hadde blitt bedre siden 2008, da Kommunerevisjonen sist undersøkte dette. Det var samtidig fortsatt til dels store mangler og forbedringsmuligheter. Dette gjaldt både for Kulturetaten og en rekke av de undersøkte virksomhetene.

Det var samlet sett ikke tilfredsstillende forvaltning av kunstverk utenfor museene i Oslo kommune, herunder oversikt over eller kontroll med kunstverkene. Dette medførte blant annet at kunstverk kunne gå tapt uten at det ble registrert.

4.3 Anbefalinger

Kommunerevisjonen anbefaler at byråden for kultur og næring sikrer at tiltak for å skaffe kommunen oversikt over og kontroll med utplasserte kunstverk prioriteres og gjennomføres, herunder vurderer behovet for å justere instruksen for forvaltningen av utplasserte kunstverk.

Kommunerevisjonen viser til tiltakene Kulturetaten har igangsatt for å forbedre forvaltningen av utplasserte kunstverk i Oslo

kommune, deriblant utarbeidelse av forslag til revidert instruks, låneavtaler mellom Kulturetaten og virksomhetene og det igangsatte prosjektet for å gjennomgå den utplasserte «løskunsten». Kommunerevisjonen anbefaler at Kulturetaten

- prioriterer og gjennomfører disse tiltakene i henhold til en nærmere angitt tidsplan
- vurderer ytterligere tiltak både når det gjelder etatens oversikt over og kontroll med kommunalt eide kunstverk og med hensyn til forvaltningen av disse

5. Uttalelser til rapporten og Kommunerevisjonens vurdering

Kommunerevisjonen sendte rapport til uttalelse til byråden for kultur og næring og Kulturetaten 05.11.2013. Rapport til uttalelse ble sendt til orientering til de 20 virksomhetene og deres respektive byråder 07.11.2013, med mulighet til å avgi uttalelse.

Nedenfor gjør Kommunerevisjonen rede for mottatte høringsuttalelser og Kommunerevisjonens kommentarer til disse. Mottatte høringsuttalelser er vedlagt rapporten.

5.1 Byrådsavdeling for kultur og næring

Byrådsavdelingen skriver i sin uttalelse av 02.12.2013 at den i hovedsak slutter seg til rapportens anbefalinger, og at den vil videreføre arbeidet med mål om god forvaltning av utplassert kunst.

Når det gjelder iverksetting av aktuelle tiltak, skriver byrådsavdelingen at den vil fortsette dialogen med og styringen av Kulturetaten om forvaltningen av utplassert kunst blant annet gjennom tildelingsbrev, etatsstyringsmøter og rapporteringer.

Byrådsavdelingen viser til at det meste av forvaltningen av kunsten er løpende arbeid, og at dette blant annet vil bli fulgt opp gjennom rapporteringer både fra Kulturetaten til byrådsavdelingen og fra virksomhetene til Kulturetaten. Videre skriver byrådsavdelingen at den vil gjennomgå instruksene og aktuelle regelverk knyttet til dette i løpet av 2014, og viser til revideringen av instruksene som er påbegynt i Kulturetaten. Byrådsavdelingen melder også at den vil følge opp rapporten etter kontrollutvalgets behandling, blant annet gjennom oppdrag til Kulturetaten og brev til byrådsavdelinger med ansvar for virksomheter som har utplassert kunst.

5.2 Kulturetaten

Kulturetatens uttalelse er datert 25.11.2013. Etaten ser det som positivt at Kommunerevisjonen mener at forvaltningen av de om lag 18 000 kunstverkene i 2013 er forbedret siden det omfattende revisjonsprosjektet i 2008. Manglene og svakhetene i 2013 som rapporten peker på, stemmer ifølge Kulturetaten med egne erfaringer med etterlevelse av instruksene, og rapporten bekrefter derfor berettigelsen av de systematiske grep som etaten har tatt for å forbedre forvaltningen.

Kulturetaten oppgir at byrådets vedtak om ny kunstordning i desember 2012 ga Kulturetaten betydelig bedre budsjettammer også for forvaltning av den historiske samlingen. Etaten oppgir at følgende tiltak allerede er eller vil bli iverksatt:

- Oppbemanning og omorganisering: Kunst i Oslo er oppbemannet fra én ansatt i 2008 til seks fast ansatte og tre prosjektansatte i 2013/2014. Kunst i Oslo ble videre delt i to seksjoner sommeren 2013, med én seksjon for koordinering og en for samlingsforvaltning. Samlingsforvaltningen hadde to fast ansatte og tre prosjektansatte.
- Det ble sommeren 2013 igangsatt et toårig prosjekt for å tilstandsregistrere og sortere kunstsamlingen etter kunsthistoriske kriterier, med basis i befaring hvor hvert eneste enkeltverk vurderes. Prosjektet vil gjennomføres i perioden august 2013–august 2015, men med fortløpende vurdering av tidsrammen, da det er et tidkrevende prosjekt. Resultatet skal bli en langsiktig, prioritert forvaltningsplan for den bevaringsverdige delen av samlingen, og som Kunst i Oslo fortsatt skal ha forvaltningsansvar for. Dette utgjør anslagsvis ca. 50 prosent av samlingen. Ansvar for øvrige kunstverk skal etter planen overføres de enkelte virksomheter.

- Anskaffelse av kunstverkdatabasen The Museum System (TMS), foretatt som et samkjøp med museene. Implementering av TMS vil være en sentral arbeidsoppgave innen nevnte sorteringsprosjekt, slik at dette blir en operativ og velfungerende base. Kulturetaten samarbeider med Munch-museet om implementering.
- Et prosjekt for tilstandsregistrering av utendørskunsten 2009–2011 resulterte i en langsiktig vedlikeholds- og konserveringsplan som fortløpende settes i verk gjennom konkrete konserveringsprosjekter. Kulturetaten mener forvaltning og kontroll av denne delen av kunstsamlingen er god.
- Kulturetaten har hatt innledende dialog med Omsorgsbygg om forvaltning av utendørs- og bygningsintegrert kunst i eiendommer foretaket forvalter.
- Oppdatere TMS på bakgrunn av Undervisningsbyggs (NIKUs) kartlegging av bygningsintegrerte kunstverk i skolebygg. Kartleggingen skal være ferdig i løpet av 2013.
- Utarbeidelse av nytt regelverk for forvaltning og kontroll av den sorterte kjernesamlingen, som skal erstatte gjeldende instruks for forvaltning av kunstverk, samt utarbeidelse av ny låneavtale som i større grad omhandler ansvarsforhold rundt utlån av kunstverk til virksomhetene. Disse dokumentene ble i oktober 2013 oversendt Kommuneadvokaten for vurdering, og vil deretter fremlegges byråden for kultur og næring til endelig godkjenning før iverksetting.
- Prioritere veiledning av virksomhetene om forebyggende vedlikehold av og kontroll med utplasserte kunstverk. Dette vil utarbeides et pedagogisk informasjonsskriv som publiseres på intranett og/eller som brosjyre sammen med det nye regelverket.
- Flytting av kunstmagasinet til nye lokaler med betydelig bedre standard høsten 2013.
- Utbedre rutiner for egen og virksomhetenes

rapportering av den sorterte kunstsamlingen i årsberetningene.

5.3 Øvrige virksomheter og respektive byrådsavdelinger

Kommunerevisjonen har mottatt uttalelser fra 4 av de 20 undersøkte virksomhetene, og fra to byrådsavdelinger.

Bydel Stovner, Bymiljøetaten, Byrådsavdeling for byutvikling og Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester har ingen kommentarer til rapporten.

Barne- og familieetaten skriver at mange kunstverk har blitt borte for mange år siden, samt gjennom virksomhetsoverdragelser, noe den antar kan ha medvirket til den manglende oversikten etaten hadde i 2008. Kulturetaten opplyste til Barne- og familieetaten i 2008 at basen skulle ajourføres i henhold til de kunstverkene den faktisk har. Barne- og familieetaten har videre siden 2008 hatt en avtale med Kulturetaten om kun å rapportere om antall kunstverk den faktisk har. Etaten opplyser at den nå har en årlig registrering og har god oversikt over de kunstverkene det ble gjort rede for i 2008, men at databasen til Kulturetaten fortsatt ikke er oppdatert.

Bydel Nordstrand viser til rapportens påpekning av en differanse på 30 kunstverk. Bydelen skriver at den nylig har mottatt en oversikt fra Kulturetaten over hvilke dette gjelder, som inneholder flere opplysninger som er nye for bydelen, blant annet om de verkene som ble utplassert før sammenslåingen av tre bydeler i 2004. Ifølge bydelen har tjenestestedene årlig ført kontroll med kunstverk hos seg og rapportert om dette, men på grunn av manglende tilbakemelding fra Kulturetaten var det ikke mulig å oppdage avviket. Bydelen vil nå foreta en ny ettersporing av utlånt kunst på bakgrunn av den nye oversikten og rapportere om resultatene av dette til Kulturetaten.

5.4 Kommunerevisjonens vurdering av mottatte uttalelser

Kommunerevisjonen merker seg at Byrådsavdeling for kultur og næring vil følge opp rapporten overfor Kulturetaten og andre byrådsavdelinger. Byrådsavdelingen skriver blant annet at den vil gjennomgå instruksene og aktuelle regelverk knyttet til dette i løpet av 2014.

Når det gjelder Kulturetatens uttalelse, mener Kommunerevisjonen at de meldte tiltakene virker rimelige med hensyn til å forbedre forvaltningen av utplasserte kunstverk.

Kommunerevisjonen vil avslutningsvis minne om at en rekke av svakhetene som rapporten peker på, også ble påpekt i Kommunerevisjonens rapport 4/2008 *Forvaltning av utplassert kunst*. Det ble i etterkant av rapporten fra 2008 meldt flere lignende tiltak, uten at disse hadde blitt iverksatt høsten 2013.

Kommunerevisjonen har ingen kommentarer til de øvrige virksomhetenes eller byrådsavdelingenes uttalelser.

Referanser

I det følgende gjør Kommunerevisjonen rede for sentrale dokumenter vi har referert til i rapporten. Dette er ikke en fullstendig oversikt over kildematerialet.

Referanser fra Oslo kommune

Bydeler, etater, foretak: Årsberetninger 2012

Byrådsavdeling for finans: Fellesskriv 6/2012 *Utarbeidelse av årsberetning 2012 for bydelene*

Byrådsavdeling for finans: Rundskriv 32/2012 *Utarbeidelse av årsberetning 2012 for kommunale foretak*

Byrådsavdeling for finans: Rundskriv 33/2012 *Utarbeidelse av årsberetning 2012 for etater og byomfattende tiltak*

Byrådsavdeling for kultur og næring: Rundskriv 6/2005 *Instruks for forvaltning av kunstverk i Oslo kommunes virksomheter*

Byrådssak 1179/04: *Instruks for forvaltning av kunstverk i Oslo kommunes virksomheter – Endring av instruksen*

Byrådssak 1008/13: *Nye regler for disponering av midler avsatt til Oslo kommunes kunstordning og regler for mottak av kunstgaver*

Kommunerevisjonens rapport 4/2008 *Forvaltning av utplassert kunst: Rutiner og tiltak for å sikre Oslo kommunes kunst utenfor museene*

Kontrollutvalgets sak 61/10: *Oppfølgingsundersøkelse etter rapport 4/2008 Forvaltning av utplassert kunst*

Kulturetaten: *Notat – Kommunerevisjonens rapporter 7/2006 og 4/2008, rapport til Byrådsavdeling for kultur og utdanning av 21.10.2009*

Kulturetaten: *Kommunerevisjonens rapport 4/2008 – forvaltning av utplassert Kunst – oppdatering av statusrapport november 2011, rapport til Byrådsavdeling for næring og kultur av 09.12.2011*

Kulturetaten: *Kommunerevisjonens rapport 4/2008 – forvaltning av utplassert kunst – oppdatering av statusrapport mai 2012, rapport til Byrådsavdeling for kultur og næring av 09.05.2012*

Kulturetaten: *Sortering og tilstandsregistrering av «løskunsten» i Oslo kommunes kunstsamling, prosjektbeskrivelse av oktober 2013*

Kulturetaten: Årsberetning 2012

Tabelloversikt

Tabell 1	Antall kunstverk i virksomhetenes og Kulturetatens oversikter	21
Tabell 2	Hvor ofte foretar virksomheten kontroll med kunstverkene?	23
Tabell 3	Har virksomheten kunstverk som ikke er merket med Kulturetatens stempel?	23
Tabell 4	Har virksomheten kunstverk som lagres og ikke er tilgjengelig?	25
Tabell 5	Har virksomheten fått kunstverk i gave?	26
Tabell 6	Har virksomheten erfart at kunstverk er skadd eller ødelagt?	27
Tabell 7	Har virksomheten erfart at kunstverk har hatt behov for vedlikehold?	27
Tabell 8	Har virksomheten kassert kunstverk?	29
Tabell 9	Oversikt over virksomheter omfattet av undersøkelsen	40

Vedlegg 1: Metode

De sentrale elementene i prosjektets metode følger av *Standard for forvaltningsrevisjon* (RSK 001). Med utgangspunktet i tema og problemstillinger som ligger i oppdraget fra kontrollutvalget, utleder vi relevante revisjonskriterier. I denne undersøkelsen er kriteriene hentet ganske direkte fra gjeldende instruks om forvaltning av kunstverk i Oslo kommunes virksomheter. Deretter kartlegger og beskriver vi undersøkt virksomhets systemer, praksis eller resultater på aktuelle områder. Faktabeskrivelsen blir så vurdert med utgangspunkt i revisjonskriteriene med fokus på avvik/sammenfall. Dette leder fram til konklusjoner og eventuelle anbefalinger.

Undersøkelsens gang

Undersøkelsen ble formelt startet ved brev av 15.08.2013 til Kulturetaten og byråden for kultur og næring. Det ble avholdt oppstartsmøter med Kulturetaten og Byrådsavdeling for kultur og næring henholdsvis 27.08.2013 og 04.09.2013. I oppstartsmøtene ble blant annet revisjonskriteriene og prosjektets metode gjennomgått.

Det ble sendt ut oppstartsbrev til de utvalgte 20 virksomhetene 05.09.2013. Byrådene for byutvikling, miljø og samferdsel, helse og sosiale tjenester og byråden for eldre ble orientert om oppstart av undersøkelsen i brev av 06.09.2013. Den 20.09.2013 ble det sendt ut brev med supplerende informasjon om undersøkelsen til de utvalgte virksomhetene og overordnede byråder.

Det ble gjennomført intervjuer med Kulturetaten og innhentet informasjon fra de utvalgte virksomhetene i perioden august til oktober 2013.

Faktabeskrivelsen ble sendt til Kulturetaten for verifisering 08.10.2013. Vi mottok tilbakemeldinger på denne 16.10.2013.

Kommunerevisjonen holdt en forhåndspresentasjon av rapporten 01.11.2013 for Kulturetaten, Byrådsavdeling for kultur og næring samt representanter fra fem virksomheter. Alle 20 virksomheter var invitert.

Utvelgelse av aktuelle virksomheter

I tråd med kontrollutvalgets vedtak (sak 67/13 og 76/13) er dette en *utvidet oppfølgingsundersøkelse*. Grunnet omfanget på undersøkelsen er derfor ikke alle virksomheter i Oslo kommune omfattet, i motsetning til hva som var tilfellet i undersøkelsen i 2008, da 50 virksomheter var omfattet.

I forbindelse med undersøkelsen i 2008 ble det utarbeidet en rangering over hvorvidt de 50 virksomhetene hadde få eller ingen forbedringsmuligheter, en del forbedringsmuligheter eller store forbedringsmuligheter mht. forvaltning av utplasserte kunstverk. De 23 virksomhetene som ble vurdert til å ha store forbedringsmuligheter, danner utgangspunktet for utvalget i denne undersøkelsen. Virksomhetenes rapportering om kunstverk i årsberetningene for 2012 spilte også inn i utvelgelsen, samt at vi diskuterte utvalget med Kulturetaten. Et par virksomheter som opprinnelig var med i utvalget vårt, falt bort da de ifølge Kulturetaten oversikter ikke lenger forvaltet kunstverk. Til slutt endte vi opp med 20 virksomheter (av totalt 46 i Oslo kommune).¹¹

¹¹ 46 virksomheter utarbeidet årsberetninger for 2012.

De 20 utvalgte virksomhetene er ikke representative for Oslo kommunes virksomheter, men er valgt ut i et risikoperspektiv. Utvalget består av 10 bydeler (av totalt 15), 8 etater (av totalt 25) og 2 kommunale foretak (av totalt 6). Følgende virksomheter er omfattet av undersøkelsen:

Tabell 9 *Oversikt over virksomheter omfattet av undersøkelsen*

<i>Bydeler</i>		<i>Etater/foretak</i>	
Gamle Oslo	Nordre Aker	Barne- og familieetaten	Helseetaten
Sagene	Bjerke	Brann- og redningsetaten	Omsorgsbygg Oslo KF
St. Hanshaugen	Stovner	Byantikvaren	Sykehjemsetaten
Ullern	Nordstrand	Bymiljøetaten	Undervisningsbygg Oslo KF
Vestre Aker	Søndre Nordstrand	Gravferdsetaten	Velferdsetaten

Undersøkelsesopplegg

Datainnsamlingen ble gjennomført i perioden august til oktober 2013. Vi har i stor grad brukt dataprogrammet Excel til å analysere svarene i spørreundersøkelsen og til å systematisere informasjonen fra kunstoversiktene. For å koble sammen faktainformasjon til revisjonskriteriene, har vi brukt egne analyseskjemaer.

Intervjuer

Det ble i begynnelsen av september 2013 gjennomført intervjuer med fem representanter fra seksjonen Kunst i Oslo i Kulturetaten, fordelt på tre intervjuer. Informasjonen i intervjureferatene er bekreftet av informantene.

Elektronisk spørreundersøkelse

Kommunerevisjonen utarbeidet en elektronisk spørreundersøkelse (Questback), som ble sendt alle de utvalgte virksomhetene i midten av september 2013. Spørreundersøkelsen besto av totalt 48 spørsmål, som til sammen dekket virksomhetenes ansvarsområder mht. forvaltning av utplasserte kunstverk. En del av spørsmålene ble bare tilgjengelige dersom virksomhetene svarte «ja» på andre spørsmål.

I oppstartsmøtet med Kulturetaten 27.08.2013, fikk etaten anledning til å komme med innspill til spørreundersøkelsen, som vi tok hensyn til i utarbeidelsen av den endelige spørreundersøkelsen.

19 av 20 virksomheter besvarte spørreundersøkelsen. Den virksomheten som ikke besvarte spørreundersøkelsen sendte et brev til Kommunerevisjonen der det ble pekt på at den ikke forvaltet kunstverk. Én virksomhet besvarte spørreundersøkelsen, men oppga samtidig at den ikke forvaltet kommunale kunstverk. Der det er relevant har vi inkludert svarene fra denne virksomheten.

Tilsendte kunstoversikter fra Kulturetaten

Vi ba om å få tilsendt Kulturetats kunstoversikter for hver av de 20 utvalgte virksomhetene. Grunnet problemer med kunstverkdatabasene (redegjort for i kapittel 2), måtte informasjonen i oversiktene settes sammen fra flere kilder, og det var derfor svært tids- og ressurskrevende for Kulturetaten å sende oss de etterspurte oversiktene. Kommunerevisjonen har derfor tatt utgangspunkt i Kulturetats oversikter for 13 av 20 virksomheter. Basert på den informasjonen Kommunerevisjonen har, er det ingen grunn til å tro at de oversiktene vi fikk tilsendt var verken mer eller mindre fullstendige enn de vi ikke fikk.

Tilsendte oversikter fra virksomhetene

18 av 20 virksomheter hadde egne kunstoversikter som de sendte til Kommunerevisjonen. To virksomheter hadde ikke slike oversikter. Kommunerevisjonen ba i tillegg om å få tilsendt eventuelle rutinebeskrivelser/kontrollskjemaer som virksomhetene hadde, for kontroll med kunstverkene. Fire virksomheter sendte oss slike.

Virksomhetenes årsberetninger for 2012

Kommunerevisjonen gjennomgikk rapporteringen om kunstverk i årsberetningene for 2012 for samtlige 46 virksomheter i Oslo kommune.

Dataenes gyldighet og pålitelighet

Datamaterialet i denne undersøkelsen består av intervjuer, gjennomgang av dokumentasjon og en spørreundersøkelse. Intervjureferater er bekreftet av informantene.

Ved gjennomgang av kunstoversikter og årsberetninger har det vært flere «gråsoner» der det har vært vanskelig å se tydelig om dokumentasjonen inneholdt tilstrekkelig informasjon i henhold til instruks. Av denne grunn har vi flere steder benyttet oss av anslag (f.eks. «to tredjedeler av virksomhetene») heller enn nøyaktige tall. Dette endrer ikke hovedinntrykket av hvordan praksisen i virksomhetene var.

Når det gjelder bruk av spørreundersøkelser, er det alltid en fare at spørsmålene misforstås eller forstås ulikt av de ulike respondentene, slik at svarene i liten grad blir pålitelige. I spørreundersøkelsen inkluderte vi derfor flere åpne kommentarfelt der respondentene kunne kommentere spørsmålene underveis. Det var i liten grad tilbakemeldinger her som gjør at vi ser at påliteligheten til spørreundersøkelsen svekkes.

I denne undersøkelsen utgjør egenrapportering fra virksomhetene en god del av datamaterialet. Dette har som alltid ved bruk av spørreundersøkelser sine svakheter, blant annet ved at vi ikke kan stole fullt på at svarene gjenspeiler den faktiske tilstanden. Dette har vi tatt hensyn til i faktabeskrivelsen og i vurderingene. Der det ikke var samsvar mellom det som virksomheten svarte og Kulturetatens erfaringer, har vi tydeliggjort dette, og prøvd å balansere bildet. Det at Kommunerevisjonen hadde mulighet til å kreve dokumentasjon og etterprøve svarene som ble gitt i spørreundersøkelsen, kan også ha hatt betydning for respondentenes svar. En del av svarene viste også tydelige avvik fra instruksens krav i en del virksomheter, noe som styrker troverdigheten i svargivingen.

Siden Kulturetatens kunstoversikter ikke er fullstendige og oppdaterte, har vi ikke kunnet bruke disse oversiktene som «fasit» for hvor mange kunstverk virksomhetene har. Dette har vi tatt hensyn til i bruken og tolkningen av Kulturetatens og virksomhetenes kunstoversikter.

Rapporten har vært underlagt Kommunerevisjonens system for kvalitetssikring. Samlet sett anser vi datamaterialet til å ha tilstrekkelig gyldighet og pålitelighet til å danne grunnlag for de vurderingene vi gjør i rapporten.

Vedlegg 2: Revisjonskriterier: Instruks for forvaltning av kunstverk i Oslo kommunes virksomheter

Oslo kommune
Byrådet

Rundskriv 6/2005

Til:	Byrådsavdelingene, etatene, bydelene og bedriftene	Saknr.:	200204253-12
Fra:	Byrådsavdeling for næring og kultur	Arkivkode:	830
		Utsendt dato:	01.02.2005
		Gjelder fra:	Straks
		Gjelder til:	Inntil videre
		Erstatter:	29/2003 og 04/2005

INSTRUKS FOR FORVALTNING AV KUNSTVERK I OSLO KOMMUNES VIRKSOMHETER

Bystyret vedtok i sak 251/03 instruks for forvaltning av kunstverk i Oslo kommunes virksomheter. Instruksen ble med hjemmel i pkt 2 i bystyrets vedtak revidert av byrådet i sak 1179/04. Etter dette gjelder følgende instruks:

1. Formål

Oslo kommune har en betydelig mengde kunstverk i sine virksomheter i form av grafikk, maleri, tekstil og skulptur i tillegg til utendørs skulpturer og utsmykninger. Kunstverkene representerer store verdier så vel kunstnerisk som økonomisk. Kunstverkene må tas hånd om på en betryggende måte og vises frem til glede for publikum og kommunens ansatte.

2. Virkeområdet

Denne instruksen omfatter kunstverk i alle typer virksomheter i Oslo kommune herunder etater, bydeler og kommunale foretak. Instruksen omfatter ikke de faste samlinger i Munch-museet, Stenersenmuseet og Vigeland-museet med Vigelandsparken.

3. Kultur- og idrettsetatens ansvar

Kultur- og idrettsetaten har det overordnede ansvar for oversikt og kontroll over kunstverkene i virksomhetene.

4. Virksomhetenes ansvar

Virksomhetene har et selvstendig ansvar for å ha oversikt og kontroll over kunstverkene hos seg og må behandle, oppbevare og transportere kunstverkene på en forsvarlig og sikker måte.

5. Flytting av kunstverk

Kultur- og idrettsetaten skal ha skriftlig melding ved flytting til nye lokaler eller ny adresse hvor kunstverk blir tatt med og utplassert. Det samme gjelder ved flytting av kunstverk internt i en bygning.

6. Lagring av kunstverk

Hvis kunstverket kun lagres, ikke vises frem eller ikke er tilgjengelig, skal dette meldes til

Byrådet

Kultur- og idrettsetaten.

7. Henvendelser om og retur av kunstverk

Dersom kunstverk ikke lenger ønskes, leveres disse Kultur- og idrettsetaten etter avtale. Transport bekostes av virksomhetene. Alle henvendelser til Kultur- og idrettsetaten om utplasseringer eller retur av kunstverk skal gå gjennom virksomhetenes leder. For kunstverk i Oslo Rådhus skal henvendelsene gå gjennom Rådhusets forvaltningstjeneste.

8. Utlån

Utlån av kunstverk til en tredjepart skal kun foretas av Kultur- og idrettsetaten. Forespørsler om utlån til utstillinger og lignende henvises til Kultur- og idrettsetaten.

9. Omdanning og salg

Ved omdanning til aksjeselskap og ved salg og overføring av kommunens virksomheter og eiendommer skal de fremtidige eierforhold til kunstverk avklares. Det må i samråd med Kultur- og idrettsetaten tas stilling til om de skal beholdes som kommunens eiendom.

10. Skader og vedlikehold

Skader på kunstverk skal meldes til Kultur- og idrettsetaten umiddelbart. Utbedring av skader skal ikke foretas før Kultur- og idrettsetaten er konsultert. Kultur- og idrettsetaten skal også varsles dersom det er nødvendig med vedlikehold. I begge tilfeller skal Kultur- og idrettsetaten vurdere tilstanden og anbefale tiltak for utbedring. Virksomhetene er selv økonomisk ansvarlig for vedlikehold av kunstverkene og skader på disse.

11. Bygningsmessige inngrep og endringer

Dersom det av tekniske eller bygningsmessige årsaker blir nødvendig å gjøre inngrep i eller endre en utsmykning eller et kunstverk, skal Kultur- og idrettsetaten konsulteres i god tid før dette planlegges gjennomført. Det samme gjelder for endringer i bygningsmiljø eller innredning som reduserer omgivelsenes egnethet for utsmykningen eller kunstverket.

12. Kassasjon

Kassasjon av kunstverk kan bare håndheves av Kultur- og idrettsetaten.

13. Tyveri

Tyveri av kunstverk meldes til politiet og til Kultur- og idrettsetaten.

14. Erverv

Før virksomheter erverver kunstverk skal uttalelse innhentes fra Kultur- og idrettsetaten. Alle nye kunstverk skal registreres og merkes av Kultur- og idrettsetaten.

15. Merking

Alle kunstverk som lar seg merke, skal stemples og nummereres av Kultur- og idrettsetaten på baksiden (OKK E: Oslo kommune, Kultur- og idrettsetaten, Ekstern kunst, dvs. kunst som ikke er i Munch-Museet, Vigeland-museet og Stenersenmuseet). Dersom kunstverk ikke er stemplet med OKK E-nr. skal Kultur- og idrettsetaten umiddelbart underrettes. Instruksens bestemmelser gjelder også kunstverk som ikke lar seg merke.

16. Oversikt

Virksomhetene skal til enhver tid ha en oppdatert oversikt over kunstverkene hos seg. Oversikten

skal ha med verkets registreringsnummer (OKK E-nr) og hvor verket er plassert. Oversikten skal så langt det er mulig gi opplysninger om kunstnerens navn, verkets tittel, kunstverkets art (grafikk, maleri, tekstil og skulptur), mål, når verket er laget, dato for anskaffelse og anskaffelsesbeløp.

17. Virksomhetenes kontroll og rapport

Virksomhetene skal med utgangspunkt i oversikten over kunstverkene foreta kontroll minst en gang i året. Ved utarbeidelse av årsberetningen skal virksomhetene rapportere om kontrollaktiviteter, antall kunstverk fordelt på art samt eventuelle erverv, utlån, skader, tyveri og kassasjon.

18. Kunstsamlingenes kontroll og rapport

Kultur- og idrettsetaten skal i årsberetningen rapportere om sitt arbeid med oversikt og kontroll av kunstverkene i virksomhetene og om gjennomføring av bestemmelsene i instruksen fra og med punkt 5 til og med punkt 16.

19. Ikrafttredelse

Instruksen trer i kraft straks.

Lasse Johannessen
kommunaldirektør

Anne Brit Lindsøe
kultursjef

Vedlegg 3: Uttalelser til rapporten

Oslo kommune
Byrådsavdeling for kultur og næring

Kommunerevisjonen
Grønseveien 88
0663 OSLO

Unntatt offentlighet
Offl § 5 første ledd

Deres ref:
200700536-84

Vår ref (saksnr):
200703744-102

Saksbeh:
Ulla Bjørnsjø, 23 46 19 97

Dato: 02.12.2013

Arkivkode:
830

RAPPORT TIL UTTALELSE: FORVALTNING AV UTPLASSERTE KUNSTVERK - SVAR FRA BYRÅDSAVDELING FOR KULTUR OG NÆRING

Vi viser til deres brev av 05.11.2013 vedr Kommunerevisjonens rapport; Utvidet oppfølgingsundersøkelse etter rapport 4/2008 *Forvaltning av utplassert kunst*.

Byrådsavdeling for kultur og næring (KON) vil innledningsvis framheve at det er positivt at Kommunerevisjonens utvidede oppfølgingsundersøkelse setter fokus på etterlevelse av rutiner i *Instruks for forvaltning av kunstverk i Oslo kommunes virksomheter*. Kommunerevisjonens forhåndspresentasjon i møte 01.11.2013 med aktuelle kommunale virksomheter var også nyttig.

Formålet med utplassert kunst er at den skal være offentlig tilgjengelig til glede for publikum, ansatte og brukere. Instruksen skal sikre at kunstverkene forvaltes på en forsvarlig måte, og det er allerede i gang satt tiltak som skal sikre dette.

KON har bl.a. fulgt opp gjennom tildelingsbrev til Kulturetaten (KUL), som tema på etatsstyringsmøter og rapporteringer fra KUL. Videre er det vesentlig å merke seg at KUL over flere år har arbeidet systematisk med mål om bl.a. en fullstendig oversikt over kunstsamlingen og ansvarliggjøring av alle virksomheter som forvalter utplassert kunst. Dette er et svært tidkrevende arbeid.

Den nye kunstordningen som trådte i kraft 01.01.2013, har gitt rom for økte økonomiske rammer og styrking av dette arbeidet, jf bystyresak 308/2011 og byrådssak 1008/13. Det vises her til tiltak som framkommer i KULs uttalelse til Kommunerevisjonens rapport.

Kommentarer til Kommunerevisjonens spørsmål:

1. Informasjonen om prosjektets hensikt

Informasjonen om prosjektets hensikt har vært tydelig, og har i tillegg til skriftlig materiale blitt godt formidlet på eget møte med KON, samt ved forhåndspresentasjon av rapporten i Kommunerevisjonens lokaler der utvalgte virksomheter deltok.

Byrådsavdeling for kultur og næring

Postadresse:

Rådhuset, 0037 Oslo

E-post: postmottak@byr.oslo.kommune.no

2. Kommentarer til prosjektets metode, kilder eller data

KON anser prosjektets metode, kilder og data som relevante.

3. Kommentar til revisjonskriteriene

KON anser revisjonskriteriene som relevante.

4. Samlet vurdering av rapportens vurderinger, konklusjoner og anbefaling

KON slutter seg i hovedsak til rapportens anbefalinger, og vil videreføre arbeidet med mål om god forvaltning utplassert kunst.

5. Iverksetting av aktuelle tiltak i på bakgrunn av rapporten

KON vil fortsette dialog og styring av KUL om forvaltningen av utplassert kunst bl.a. gjennom tildelingsbrev, etatsstyringsmøter og rapporter. Videre vil KON gjennomgå instruks for forvaltning av utplassert kunst av 01.02.2005 og aktuelle regelverk knyttet til dette.

6. Tidsperspektiv for iverksettelse av tiltakene

KON viser til at det meste av forvaltningen av kunsten er løpende arbeid. Dette vil bl.a. bli fulgt opp gjennom rapporter både fra KUL til KON og fra virksomhetene til KUL.

KON vil også gjennomgå instruks og regelverk og i løpet av 2014, og grunnlag for dette er allerede igangsatt i KUL.

KON vil også følge opp rapporten etter Kontrollutvalgets behandling, bl.a. gjennom oppdrag til KUL og brev til byrådsavdelinger med ansvar for virksomheter som har utplassert kunst.

7. Rapportens nytteverdi for KON

Det vises til innledningen over.

8. Rapportens oppbygning og språkbruk

Rapportens oppbygning og språkbruk oppfattes som tydelig og oversiktlig.

Med hilsen

Eli Vorkinn
konst. kommunaldirektør

Elisabeth Storaas Heggen
seksjonssjef

Godkjent og ekspedert elektronisk

Kopi: Kulturetaten, Postboks 1453 Vika, 0116 OSLO

Oslo kommune
Kulturetaten

KOPI

Kommunerevisjonen
v/ Mathias Brynildsen Reinar, førsterevisor
Cecilie Karlsen, revisjonsrådgiver
Grenseveien 88
0663 OSLO

Innkommet post Oslo kommune Kommunerevisjonen
28 NOV. 2013
Saksbehandler: AFR/MATHIASR Saksnr: 2007 00 536-100 Arkivnr: 126.2.2

Unntatt offentlighet
Offl § 13 første ledd og koml § 78 nr 7

Deres ref:
200700536-85

Vår ref (saksnr):
200701721-30

Saksbeh:
Ingebjørg Ydstie

Dato: 25.11.2013

Arkivkode:
830.0

HØRINGSUTTALELSE: FORVALTNING AV UTPLASERTE KUNSTVERK

Vi viser til brev av 5.11.2013 og oversender med dette Kulturetatens høringsuttalelse til Kommunerevisjonens rapport.

Med hilsen

 Hilde Barstad
 direktør

 Lise Mjøs
 avdelingsdirektør

Kopi: Byrådsavdelingen for næring og kultur

Vedlegg: Kulturetatens høringsuttalelse og *Forprosjekt. Sortering og tilstandsregistrering av «løskunsten» i Oslo Kommunes Kunstsamling*, oktober 2013.

Kulturetaten
Besøksadresse:
Fridtjof Nansens pl. 4

Postadresse:
Postboks 1453, Vika
Postnummer 0116 OSLO

Telefon: 02180
Telefaks: 23 46 20 01

Org.nr: 992.410.213
Bankkonto 1315.01.03406

E-post: postmottak@kul.oslo.kommune.no

Rapport til uttalelse: Forvaltning av utplassert kunst

Kulturetaten viser til brev av 05.11.2013 og har følgende kommentarer til Kommunerevisjonens undersøkelse av forvaltning av utplassert kunst.

Kulturetaten har fått god informasjonen om prosjektets hensikt og vurderer Kommunerevisjonens metode, anvendelse av kilder og data som god. Revisjonskriteriene, basert på gjeldende *Instruks for forvaltning av kunstverk i Oslo kommunes virksomheter*, anses som adekvate. Rapportens oppbygning og språkbruk er tydelig og klar.

Kulturetaten ser det som positivt at Kommunerevisjonen mener at forvaltning av de om lag 18000 kunstverkene i 2013 er forbedret siden det omfattende revisjonsprosjektet i 2008. Rapporten påpeker at det fremdeles er mangler og svakheter i forvaltningen. Dette overensstemmer med etatens egne erfaringer med etterlevelse av instruksen. Rapporten bekrefter derfor berettigelsen av de systematiske grep etaten har tatt for å forbedre forvaltningen. Kommunerevisjonens anbefaling til byråden for næring og kultur om å støtte disse tiltakene anses derfor som svært positiv.

Som det fremgår av rapporten har Kulturetaten gradvis økt bemanningen av Kunst i Oslo fra en ansatt i 2008 til 6 fast ansatte og tre prosjektansatte i 2013/2014, i tillegg til ulike kortvarige engasjementer. Det har tidligere ikke vært økonomisk grunnlag for å gjennomføre en helhetlig faglig begrunnet tiltaksvurdering. Byrådets vedtak av ny Kunstdordning i desember 2012 ga Kulturetaten betydelig bedre budsjettammer også for forvaltning av den historiske samlingen. Avgjørende tiltak som er iverksatt er grovt skissert som følger:

- Kunst i Oslo ble sommer 2013 delt i to spesialiserte seksjoner etter mønster av *Stockholm Konst*. En seksjon koordinerer arbeidet med nye kunstprosjekter og en seksjon arbeider spesifikt med samlingsforvaltning. Kulturetaten anser omorganiseringen som en hensiktsmessig respons på Oslo kommunes økte satsning på kunstfeltet med ny kunstdordning. Seksjonen *Kunst i Oslo. Samlingsforvaltningen* har nå to fast ansatte og tre prosjektansatte med ansvar for forvaltning og kontroll av samlingen.
- Utfordringene med kontroll av den omfattende samlingen av flyttbar kunst har vært betydelige. Samlingen er av svært varierende kunstnerisk kvalitet. Gjeldende instruks pålegger ensartet forvaltning av hovedverk og verk av liten eller ingen verdi. Dette er lite hensiktsmessig. Toårig prosjekt for *Sortering og tilstandsregistrering av "løskunsten" i Oslo kommunes kunstsamling* ble etablert sommer 2013 innen den nye forvaltningsseksjonen. Prosjektet har to midlertidig ansatte kunsthistorikere og fra primo januar en maleri- og papirkonservator. Prosjektets mål er å tilstandsregistrere og sortere samlingen etter kunsthistoriske kriterier, med basis i befaring hvor hvert eneste enkeltverk vurderes. Resultatet vil bli en langsiktig, prioritert forvaltningsplan for den bevaringsverdige delen av samlingen og denne vil Kunst i Oslo fortsatt ha et overordnet forvaltningsansvar for. Forvaltningsansvaret for den øvrige delen av samlingen vil søkes overført til de enkelte virksomheter. Kunst i Oslo vil gjennomføre

kassasjon av svært skadde kunstverk. Deponi, avhending og salg vil vurderes i prosjektperioden. Prognosen per i dag tilsier en reduksjon av kjernesamlingen på over 50 %. Sorteringen vil åpne for en mer regningssvarende forvaltning, forenkle kontroll og ikke minst danne bedre rammer for en profilering av kunstsamlingens status og betydning. Prosjektet er tidkrevende. Rammen på to år bør derfor fortløpende vurderes. (Se vedlegg1: Beskrivelse av forprosjekt.)

- Kulturetaten har høst 2013 utarbeidet nytt regelverk for forvaltning og kontroll av den sorterte kjernesamlingen som skal erstatte gammel instruks. I tillegg vil Kulturetaten styre ansvarsforhold rundt utlån av denne kunsten til virksomhetene gjennom en ny låneavtale. Dokumentene ble oversendt Kommuneadvokaten for vurdering i oktober i år og vil deretter fremlegges byråden for næring og kultur til endelig godkjenning før iverksetting.
- Kulturetaten vil gjennom ulike tiltak prioritere veiledning av virksomhetene om forebyggende vedlikehold av og kontroll med utplassert kunst. Det vil utarbeides et pedagogisk informasjonsskriv som publiseres på intranett og/eller som brosjyre sammen med det nye regelverket. Rasjonell gjennomføring av sorteringsprosjektet er avhengig av god kommunikasjon. Samtlige virksomheter kontaktes per brev i forkant av befaringene og følges opp i etterkant. Første fase tar for seg skolene. Kunst i Oslo presenterte prosjektet på rektormøte i høst og resultatet var merkbart positivt. Kunst i Oslo vil derfor oppsøke virksomhetsledere i takt med fremdriftsplanen for prosjektet.
- Kunst i Oslo vil utbedre rutiner for egen og virksomhetenes rapportering av den sorterte kunstsamlingen i årsmeldinger.
- Kulturetaten har tidligere redegjort for problemer med feilkonvertering av gammel FileMakerbase til ny museumsdatabase, *The Museum System* (TMS). Seksjon for samlingsforvaltning har per i dag god TMS-kompetanse. Implementeringen av TMS er en sentral arbeidsoppgave innen sorteringsprosjektet og vil ha en operativ velfungerende base som resultatet, både for ”løskunst”, bygningsintegrert og utendørskunst. Kulturetaten tillater seg å bemerke at anskaffelsen ble foretatt som et samkjøp for museene og Kunst i Oslo i tråd med offentlig reglement. Munch-museet (MUM) og Kulturetaten samarbeider fortsatt om implementering, også med tanke på utvikling av E-museum som en formidlingsplattform. TMS vurderes som et profesjonelt og fremtidsrettet databaseverktøy, både som kunsthaglig arkiv og som register for samlingskontroll.
- Prosjekt for tilstandsregistrering av utendørskunsten 2009- 2011 resulterte i langsiktig vedlikeholds- og konserveringsplan som fortløpende settes i verk gjennom konkrete konserveringsprosjekter, ledet av fast ansatt skulpturkonservator. Forvaltning og kontroll av denne delen av kunstsamlingen anses som god.

- Undervisningsbygg har engasjert NIKU for tilstandsregistrering av bygningsintegrert kunst i skolene. Prosjektet slutføres i høst og tiltak for konservering settes forløpende i verk. Kunst i Oslo står i god dialog med Undervisningsbygg i dette arbeidet og forvaltningsplanen anses som god. TMS vil oppdateres så snart NIKUS rapport oversendes Kunst i Oslo.
- Kulturetaten har vært i innledende dialog med Omsorgsbygg om forvaltning av utendørs- og bygningsintegrert kunst i eiendommer denne etaten forvalter.
- Kulturetaten har siden etatsplitten med MUM hatt en ekstern avtale for magasinert kunst. Utleier flytter i høst til nye lokaler med betydelig bedre standard og tilbyr her også leie av konserveringsatelier. Som base for Kunst i Oslos samlingsforvaltning anses det nye magasinet som mer hensiktsmessig enn det forrige. Lokale vil gi også gi gode arbeidsvilkår for den nye konservatoren som tilsettes i januar 2014.

Vedlegg 1: *Forprosjekt. Sortering og tilstandsregistrering av «løskunsten» i Oslo Kommunes Kunstsamling, oktober 2013.*

Oslo kommune
Byrådsavdeling for byutvikling

Kommunerevisjonen
Grenseveien 88
0663 OSLO

Deres ref:	Vår ref (saksnr):	Saksbeh:	Dato: 26.11.2013
	200703744-104	Håkon Ødegårdstuen, 23461943	Arkivkode: 830

**RAPPORT TIL ORIENTERING: FORVALTNING AV UTPLASSERTE KUNSTVERK
– BYRÅDSAVDELING FOR BYUTVIKLING**

Det vises til Kommunerevisjonens brev datert 07.11.2013 vedrørende rapport til orientering – forvaltning av utplasserte kunstverk. Rapporten er sendt byråden for kultur og næring og Kulturetaten med forespørsel om uttalelse. I tillegg er rapporten sendt de andre undersøkte virksomhetene og deres respektive byråder til orientering, med mulighet til å avgi uttalelse.

Byrådsavdelingen tar rapporten til orientering.

Med hilsen

Geir B. Aga
kommunaldirektør

Elisabeth Eidså Dale
plan- og utbyggingssjef

[Godkjent og ekspedert elektronisk](#)

Byrådsavdeling for byutvikling Postadresse:
Rådhuset, 0037 Oslo
E-post: postmottak@byr.oslo.kommune.no

Oslo kommune
Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester

Kommunerevisjonen
Grenseveien 88
0663 OSLO

Dato: 25.11.2013

Deres ref:
200700536-87

Vår ref (saksnr):
200703744-103

Saksbeh:
Elisabeth Cecilie Jansen, 23461311

Arkivkode:
830

RAPPORT TIL ORIENTERING: FORVALTNING AV UTPLASSERTE KUNSTVERK

Det vises til rapport om forvaltning av utplasserte kunstverk, med frist til å komme med kommentarer til 29.11.2013.

Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester har ingen merknader til rapporten.

Med vennlig hilsen

Björg Månum Andersson
kommunaldirektør

Tone Frønes
fagsjef

Godkjent og ekspedert elektronisk

Byrådsavdeling for eldre og
sosiale tjenester

Postadresse:
Rådhuset, 0037 Oslo
E-post: postmottak@byr.oslo.kommune.no

Oslo kommune
Barne- og familieetaten

Kommunerevisjonen

Dato: 26.11.2013

Deres ref.:
200700536-89

Vår ref. (saksnr.):
07/01121-12
(Oppgis ved henvendelse)

Saksbeh.:
Reidar Nygaard, 23 42 80 52

Arkivkode:
126.2.2

UTTALELSE I FORBINDELSE MED RAPPORTEN "FORVALTNING AV
UTPLASSERTE KUNSTVERK"

Etter rapport 4/2008 "Forvaltning av utplassert kunst", hadde Barne- og familieetaten en grundig gjennomgang av kunstverk som var registrert i Oslo kommunes kunstsamlinger opp mot fysisk beholdning. Barne- og familieetaten var registrert med 63 kunstverk som etter gjentatte letinger og søk ikke ble funnet. Etaten hadde åtte kunstverk som ikke var registrert i databasen. Dette ble Kulturetaten gjort kjent med gjennom møte og korrespondanse. I svar fra Kunst i Oslo av 4.7.2008, står bl.a.

"Kulturetaten, ved Kunst i Oslo, vil ajourføre basen i hht dagens situasjon i BFE, og tar til etterretning at dere vil kun rapportere på de kunstverkene dere faktisk har."

Mange kunstverkene ble borte så langt tilbake som 1995 – 1998. I tillegg var det virksomhetsoverdragelser i 2002 og 2003, da først Barne- og ungdomspsykiatrien og deretter Familiekontorene. Dette kan ha medvirket til den manglende oversikten Barne- og familieetaten hadde i 2008.

Rapporten "Forvaltning av utplasserte kunstverk", tabell 1 (side 22), tar utgangspunkt i samme databasen som i 2008 når det henvises til Kulturetatenes oversikter. Barne- og familieetaten klarte beklageligvis ikke å gjøre rede for de kunstverkene som manglet i 2008 og det har heller ikke vært mulig i år. Etaten har en årlig registrering av de kunstverkene som ble gjort rede for i 2008 og har gjennom det en god oversikt.

Kirsten Hjørnstad
direktør

Kari E. Birkeland
avdelingsdirektør

Barne- og familieetaten
Administrasjonen

Besøksadresse:
Munchs gate 5 B
Postadresse:
Postboks 6726 St. Olavs plass
0130 OSLO
E-post: postmottak@bfe.oslo.kommune.no

Telefon:
23 42 80 00
Telefax:
23 42 80 01

Bankkonto:
6004.06.31030
Org.nr.:
976 819 896

Oslo kommune
Bydel Nordstrand
Bydelsdirektøren

Kommunerevisjonen
postmottak@krv.oslo.kommune.no

Dato: 21.11.2013

Deres ref:
200700536-89

Vår ref (saksnr):
201301015-6

Saksbeh:
Ivar Andreas Nyhus, 23 49 50 20

Arkivkode:
831

KOMMUNEREVISJONENS RAPPORT TIL ORIENTERING - UTPLASSERTE KUNSTVERK

Bydel Nordstrand viser til rapporten vedrørende utplasserte kunstverk i virksomhetene, med mulighet for å uttale seg innen 28. november.

Bydel Nordstrand har i følge rapporten en underrapportering på 30 kunstverk.

Bydel Nordstrand har nylig mottatt en oversikt fra Kulturetaten over hvilke kunstverk dette gjelder, og spesielt viktig er de verkene som ble utplassert før sammenslåingen av bydelene Ekeberg-Bekkelaget/Lambertseter og Nordstrand i 2004. I oversikten fra Kulturetaten var det flere nye opplysninger for oss. Blant annet ble det før 2004 lånt ut kunstverk utenfor kommunale tjenestesteder, blant annet til to forsamlingshus.

Årlig har bydelen foretatt en registrering av kunstverk på våre tjenestesteder som har rapportert tilbake til administrasjonen. Pga. manglende tilbakemelding fra etaten over kunst som er registrert på de tre bydelene før sammenslåingen var det ikke mulig for oss å oppdage avviket.

Ved at vi nå fikk denne oversikten fra Kulturetaten over hvilke kunstverker dette gjelder totalt, hvem de ble utlånt til, kunsternes navn og type kunstverk, vil vi nå foreta en ny ettersporing av utlånt kunst.

Resultatene av bydelens arbeid med å spore opp manglende registrerte kunstverk vil bli sendt til Kulturetaten.

Per Morstad
bydelsdirektør

Mihriban Rai
enhetsleder

[Godkjent og signert elektronisk](#)

Bydel Nordstrand
Enhet for service og
forvaltning
Besøksadresse:
Ekebergveien 243
1166 Oslo

Postboksadresse:
Pb. 98 Nordstrand
1112 Oslo

Telefon: 02 180
Telefax: 23 49 50 50

Bankgiro: 1315.01.00539
Org.nr: 970 534 679

E-post: postmottak@bns.oslo.kommune.no

Oslo kommune
Bydel Stovner
Bydelsadministrasjonen

KOPI

Kommunerevisjonen
Grenseveien 88
0663 OSLO

Innkommet post Oslo kommune Kommunerevisjonen
20 NOV. 2013
Saksbehandler: <i>APR/MATHIAS</i> Saksnr: <i>2007 00 536-95</i> Arkivnr: <i>126.2.2</i>

Dato: 15.11.2013

Deres ref:
200700536-89

Vår ref (saksnr):
200700382-14

Saksbeh:
Ingebjørg Mjåland, 23471003

Arkivkode:
830

KOMMUNEREVISJONENS RAPPORT TIL ORIENTERING: UTPLASSERTE KUNSTVERK

Vi viser til brev av 7.11.2013.

Bydel Stovner har gjennomgått rapporten og har ingen kommentarer.

Med hilsen

Maria Brattebakke
Maria Brattebakke
bydelsdirektør

Ingebjørg Mjåland
Ingebjørg Mjåland
avdelingssjef

Bydel Stovner
Bydelsadministrasjonen

Postadresse:
Karl Fossums vei 30
0985 OSLO
E-post:
postmottak@bsr.oslo.kommune.no

Telefon: 02180
Telefaks: 23 47 14 01

Bank: 1315.01.00067
Orgnr: 874 778 842

Internett:
www.oslo.kommune.no

Oslo kommune
Bymiljøetaten

Kommunerevisjonen

v/ Mathias Brynhildsen Reinar

Dato: 13.11.2013

Deres ref.: 200700536- Vår ref.: 13/19237-5
89

Saksbeh.: Morten Haugen
Org. enhet: Administrasjonsavdeling

Arkivkode: 830

**KOMMUNEREVISJONENS RAPPORT TIL ORIENTERING: UTPLASSERTE
KUNSTVERK**

Vi viser til kommunerevisjonens rapport til orientering om utplassert kunst i kommunale virksomheter.

Bymiljøetaten har ingen kommentarer til rapporten.

Med vennlig hilsen

Hans Horndalsveen
Divisjonsdirektør

Morten Haugen
Administrasjonsdirektør

Godkjent elektronisk

Bymiljøetaten

Besøksadresse:
Hollendergata 5
Postadresse:
Postboks 9336 Grønland
0135 OSLO

Telefon: 02 180
Telefaks: 23 48 20 01

E-post: postmottak@bym.oslo.kommune.no
Internett: www.bym.oslo.kommune.no

Bankgiro: 1315.01.03376
Org.nr: NO 996 922 766

Oslo kommune
Kommunerevisjonen

Grenseveien 88, 0663 OSLO
Telefonnummer: 23 48 68 00
Telefaksnummer: 23 48 68 01

www.krv.oslo.kommune.no
postmottak@krv.oslo.kommune.no